

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS
APLINKOS POLITIKOS KATEDRA

ANA GORNOVA
(APLINKOS APSAUGOS POLITIKA IR ADMINISTRAVIMAS)

**PROJEKTO „VISUOMENĖS INFORMAVIMO APIE APLINKĄ ŠVIEČIAMOSIOSE
LAIDOSE, SPAUDOJE, FILMUOSE IR INTERNETINIAME PORTALE“ KAIP
EFEKTYVIOS LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJOS VIEŠŲJŲ
RYŠIŲ VEIKLOS MODELIS**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė –
lekt. Lidija Laurinčiukienė
Konsultantė –
prof. habil. dr. V. Motiekaitytė

Vilnius, 2011

TURINYS

ĮVADAS	3
1. AKTUALIŲ APLINKOS APSAUGOS PROBLEMŲ SVARBA ĮGYVENDINANT VISUOMENĖS INFORMAVIMĄ VIEŠŲJŲ RYŠIŲ PAGALBA	5
1.1. Aplinkos apsaugos kaip darnaus vystymosi sudedamosios dalies samprata.....	5
1.2. Aktualių Lietuvai aplinkos apsaugos problemų apžvalga.....	7
1.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos strateginės nuostatos	11
1.4. Informavimo apie aplinkos apsaugą būdai taikant viešųjų ryšių technologijas	13
1.4.1. Viešųjų ryšių tikslinių auditorijų ir kanalų nustatymo būdai.....	15
1.4.2. Viešųjų ryšių modeliai	18
1.4.3. Viešųjų ryšių priemonių panaudojimo galimybės informuojant visuomenę	20
2. LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJOS VAIDMUO VISUOMENĖJE INFORMUOJANT LIETUVOS VISUOMENĘ APIE APLINKOS APSAUGOS PROBLEMAS IR JŲ SPRENDIMO BŪDUS	23
2.1. Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių politika.....	23
2.2. Visuomenės informavimą apie aplinkos apsaugą reglamentuojantys teisės aktai	25
2.2.1. Visuomenės informavimo įstatymas.....	26
2.2.2. ES struktūrinės paramos panaudojimas informuojant Lietuvos visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas.....	28
2.3. Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklos modelis informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas.....	30
2.4. Informavimo apie aplinkos apsaugos problemas Lietuvoje būklės analizė	33
2.5. Visuomenės informavimo apie aplinkos apsaugos problemas priemonių įgyvendinimas..	39
IŠVADOS	45
REKOMENDACIJOS IR PASIŪLYMAI	47
LITERATŪROS SĄRAŠAS	48
SANTRAUKA	50
SUMMARY	52
PRIEDAI	54

IVADAS

Gamta, jos turtai – tai žemė, vanduo, oras, klimatas, naudingos iškasenos, augalija ir gyvūnija. Šiuos turtus – gamtos išteklius – mes naudojame gamindami įvairias kasdieniniam gyvenimui reikalingas gėrybes: maistą, drabužius, būstą, transporto priemones. Tas žmogaus gaminamų gėrybių asortimentas nuo nedaugelio vienetų tolimoje praeityje padidėjo iki šimtų tūkstančių ir net milijonų gaminių dabartiniu metu. Gamybai plečiantis, žalingas poveikis aplinkai sparčiai didėjo [4].

Sambūvio su gamta nuostata buvo pažeista XIX a. pradėjus sparčiai plėtoti mašinių gamybą. Kai gamtos turtai naudojami savanaudiškai, kai gamybos technologijos nėra tobulos, pažangios, atsiranda daug gamybos atliekų, kuriomis užteršiama aplinka – oras, vanduo, dirvožemis. Dėl to nukentėjo ar net žuvo pirmiausia jautresnės augalų ir gyvūnų rūšys. Nukentėję esame ir mes patys. Kaip atsakas į gamtos dėsnių nepaisymą atsiranda nauja mokslo šaka – aplinkosauga, kuri jau antrą šimtmetį kovoja prieš technokratinio proto, kuriam gamta tėra priemonė materialinei gamybai plėtoti, inerciją [4].

Aplinkos apsaugos tikslas – ne tik tausoti gamtą, racionaliai naudoti jos išteklius, bet ir sudaryti prielaidas tolygiai visuomenės materialinės gerovės bei dvasinės kultūros plėtotei [12].

Aplinkos apsauga yra globalinė problema. Rūpinimasis oro ir vandens švarumu, dirvožemio derlingumu, miškais, augalijos ir gyvūnijos pasauliu – tai ne kas kita, kaip rūpinimasis žmogaus sveikata, jo darbo, buities, poilsio sąlygomis [27]. Pagrindinė **problema** yra, kad Lietuvos visuomenė menkai informuota apie aplinkos problemas. Tai atskleidė Europos Komisijos užsakymu Europos Sąjungos šalyse vykdytas gyventojų nuomonės tyrimas „Eurobarometras“, kurį Lietuvoje atliko viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė „TNS Gallup“ [7]. Tačiau aplinkos apsaugos vertybinės nuostatos netampa žmonių kasdienio gyvenimo orientyrais.

Svarbu, kad apie aplinkos apsaugos problemas visuomenė būtų kuo efektyviau informuota užtikrinant subalansuotą šalies vystymąsi, išlaikant sveiką gamtinę aplinką, išsaugant kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, optimizuojant gamtonaudą.

Šiame magistro darbe nagrinėjama ES struktūrinių fondų parama Lietuvai 2007–2013 m., kuri teikiama pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas. Ši parama yra didelė pagalba informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas. Siekiant geresnės aplinkos kokybės ir didesnės sanglaudos, kurios sudarytų pagrindą stabiliam ir darniam ūkio augimui ilguoju laikotarpiu.

Darbo **tikslas** – ištirti visuomenės informuotumą apie aplinkos apsaugą ir įvertinti Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje ir internetiniame portale projekto veiklas.

Siekiant šio tikslo įgyvendinimo išskiriami tyrimo **uždaviniai**:

- Atlikti teisės aktų, reglamentuojančių visuomenės informavimą apie aplinkos apsaugą, analizę.
- Nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklos modelį, taikomą informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas.
- Įvertinti ir išanalizuoti visuomenės informavimo apie aplinką ir aplinkosaugos suvokimo būklę Lietuvoje.
- Parengti rekomendacijas, kaip pagerinti informavimo ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklų efektyvumą.

Tyrimo objektas – visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame naujienų portale projektas, įgyvendinant Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonę Nr. VP3-1.4-AM-08-V „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“.

Tyrimo dalykas: projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame naujienų portale“ veiklos.

Tyrimo metodai:

- antrinių šaltinių analizė;
- ekspertinis interviu;
- turinio analizė (content analizė).

Šie metodai leidžia atsakyti į svarbiausius klausimus reikalingus parengti kokybišką darbą, pasiekti uždavinius, parengti išvadas bei rekomendacijas.

Tyrimo metu analizuojami dokumentai, kiti antriniai informacijos šaltiniai – taikoma antrinių šaltinių analizė. Toliau išvardijami svarbiausi tyrime nagrinėjami šaltiniai.

Rengiant šį magistro baigiamąjį darbą buvo iškelta **hipotezė** – projektas „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame naujienų portale“ gali būti efektyvus Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklos modelis informuojant visuomenę apie aplinką.

Darbe naudojami sutrumpinimai:

AM – Aplinkos ministerija

ES – Europos Sąjunga;

LR – Lietuvos Respublika;

VR – viešieji ryšiai;

1. AKTUALIŲ APLINKOS APSAUGOS PROBLEMŲ SVARBA ĮGYVENDINANT VISUOMENĖS INFORMAVIMĄ VIEŠŪJŲ RYŠIŲ PAGALBA

1.1. Aplinkos apsaugos kaip darnaus vystymosi sudedamosios dalies samprata

Visuomenės vystymasis ilgą laiką rėmėsi nuostata, kad tik auganti ekonomika ir didėjanti gamyba yra pagrindinė vertybė ir visuomenės gerovės pagrindas. Bet spartus ekonomikos augimas tiesiogiai lėmė ir intensyvėjantį gamtos išteklių naudojimo ir aplinkos teršimo mastą, kuris septintajame praėjusio amžiaus dešimtmetyje pasiekė tokį lygį, kad kilo akivaizdi globalinių ekologinių krizių grėsmė. Tapo akivaizdu, kad atėjo laikas iš esmės peržiūrėti visuomenės raidos prioritetus ir apsipręsti dėl tolesnės mūsų visuomenės vystymosi krypties.

Darnaus vystymosi kaip socialinio proceso pradžia siejama su 1972 m. Stokholme organizuota Jungtinių Tautų konferencija, skirta visuotinėms ekologinėms problemoms. Joje buvo akcentuota mintis, kad yra tam tikros ekonominės plėtros ribos, o aplinkosaugos problemų sprendimą būtina sieti su ekonomikos ir visuomenės plėtra. Taip pat suformuluota nuostata, kad ekonominė plėtra turi būti vykdoma kuo efektyviau naudojant gamtos išteklius ir atsižvelgiant į daromą poveikį aplinkai. Tarptautinių aplinkosaugos organizacijų ir institucijų pastangomis 1980 m. buvo parengtas ir paskelbtas labai svarbus dokumentas – Pasaulio apsaugos strategija (World Conservation Strategy), kuri faktiškai padėjo Darnaus vystymosi strategijos pamatus [12]. Šiame dokumente buvo atsisakyta ekonominio vystymosi ir aplinkos apsaugos supriešinimo ir aiškiai deklaruota, kad vystymasis ir apsauga nėra prieštaringi dalykai, o racionalus gamtos išteklių naudojimas ne tik ekonominio vystymosi, bet ir gamtos apsaugos dalis.

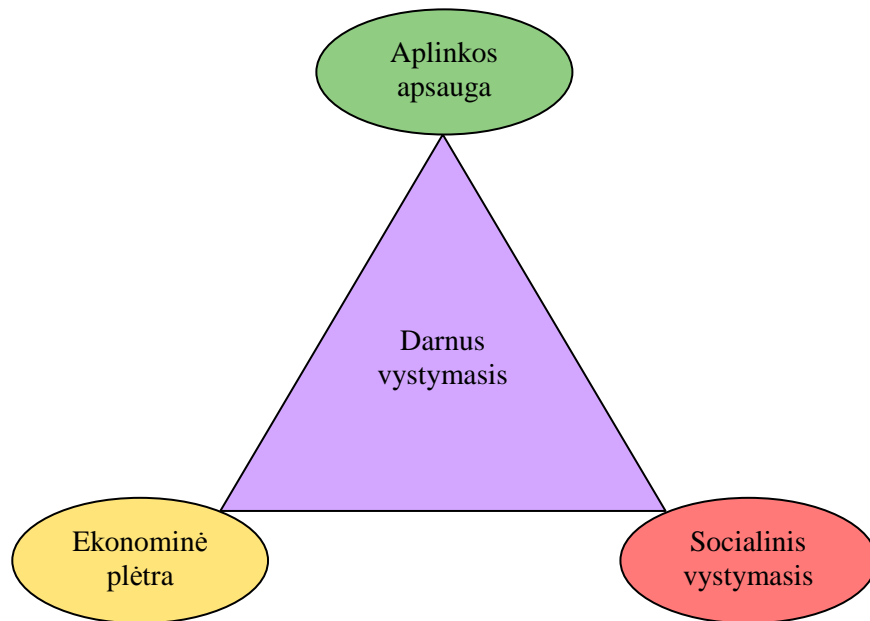
Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos sesijoje 1987 m. buvo išdėstyta komisijos ataskaita „Mūsų bendra ateitis“ apie darnaus vystymosi koncepciją. Joje aplinkos apsauga ir ilgalaikis ekonominis augimas buvo pateikti kaip suderinami ir vienas kita papildantys, tarpusavyje susiję visuomenės vystymosi reiškiniai: pirma, naujai iškylančioms aplinkos problemoms spręsti reikalingi ištekliai, kuriuos gali suteikti tik ekonominis augimas; antra, ekonominį augimą stabdo žmonių sveikatos blogėjimas kaip aplinkos taršos padarinys ir didėjantis gamtos išteklių vartojimas, kuris lemia vis blogesnę gamtinės aplinkos būklę [27]. Ataskaitoje buvo pasiūlytas ekologiniu požiūriu toleruotinas kompromisas, atsižvelgiantis į besivystančioms šalims būtinus poreikius, į išvystytos pramonės šalyse jau pasiektus aukštus ekonominio augimo rodiklius ir į būtinybę užtikrinti ne mažesnes galimybes ateities kartoms. Ataskaitoje apibrėžta ir darnaus vystymosi sąvoka: „Darnus vystymasis – tai vystymasis, kuris tenkina dabartinius visuomenės poreikius, neapribojant ateities kartų galimybių tenkinti

savąsias“ [12]. Buvo ypač akcentuota, kad darnus vystymasis turi būti pagrįstas ne tik ekonominių ar aplinkosaugos interesų derinimu, bet ir garantuoti valstybės vidaus bei tarpvalstybinių santykių socialinį teisingumą.

Ši ataskaita dar labiau suaktyvino diskusijų procesą, kurį vainikavo 1992 metais Jungtinių Tautų pasaulinė aukščiausiojo lygio aplinkos ir vystymosi konferencija Rio de Žaneire. Priimtoje deklaracijoje apie aplinką ir plėtrą išdėstyti 27 darnaus vystymosi principai, o priimtoje „21 amžiaus darbotvarkėje“ pateikta darnaus vystymosi įgyvendinimo programa. Pabrėžta, kad siekiant darnaus vystymosi dėmesys turi būti sutelktas į žmogų, kuris turi teisę į sveiką ir visavertį gyvenimą, derantį su gamta (1 principas). Vystymasis turi atitikti dabarties ir ateities kartų raidos ir aplinkos poreikius (3 principas). Valstybės turi mažinti ir panaikinti teršiančius aplinką gamybos ir vartojimo būdus, skatinti tinkamą demografinę politiką (8 principas). Valstybės turi laiku skleisti informaciją apie veiklą, kuri galėtų turėti poveikį aplinkai, ir iš anksto dėl to tartis (19 principas) ir t. t. [27].

Johanesburge 2002 m. vykusiam viršūnių susitikime, skirtame Rio konferencijos dešimtmečiui, teko konstatuoti, kad per praėjusius dešimt metų, įgyvendinant „21 amžiaus darbotvarkę“, buvo nuveikta daug mažiau, nei buvo planuota. Akivaizdu, kad spartėjant globalizacijos tempams, plečiantis ekonominiams ryšiams bei aplinkos problemų mastams, darnaus vystymosi nuostatas galima įgyvendinti tik bendromis tarptautinėmis pastangomis. Todėl visos šalys buvo paragintos parengti nacionalines darnaus vystymosi strategijas ir sukurti veiksmingus šių strategijų įgyvendinimo mechanizmus [12].

Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje pagrindinis Lietuvos darnaus vystymosi siekis yra pagal ekonominio ir socialinio vystymosi bei išteklių naudojimo efektyvumo rodiklius iki 2020 metų pasiekti dabartinį ES vidurkį, pagal aplinkos taršos rodiklius – neviršyti ES leidžiamųjų normatyvų, laikytis tarptautinių konvencijų. Šių siekių įgyvendinimui skirtos Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi koncepcijos pagrindą sudaro trys lygiavertės dalys – aplinkos apsauga, ekonominė plėtra ir socialinis vystymasis (žr. 1 pav. p. 7).

1 pav. Darnaus vystymosi sudedamosios dalys [4]

Lietuvos nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje darnus vystymasis traktuojamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neviršijant leidžiamųjų poveikio aplinkai ribų.

Analizuojant Lietuvos darnaus vystymosi strategiją, išskirti šie darnaus vystymosi prioritetai: klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; poveikio aplinkai mažinimas; geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų gerinimas; geresnė biologinės įvairovės apsauga; geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas; efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas.

1.2. Aktualių Lietuvai aplinkos apsaugos problemų apžvalga

Analizuojant vykstančius Lietuvos aplinkos kokybės pokyčius daugiausia dėmesio skirta pagrindiniams aplinkos komponentams: orui, vandeniui, dirvožemiui; analizuojamos ir kraštovaizdžio bei biologinės įvairovės problemos. Tai pat priskirtas ir atliekų tvarkymas. Tokių prioritetų pasirinkimą lėmė sritį reglamentuojantys dokumentai bei šalies specifika [28].

Pastaraisiais metais tampa aktuali didžiųjų miestų užterštumo kietosiomis dalelėmis bei teršimo azoto oksidais problema. Oro taršos problemos didžiuosiuose miestuose kyla dėl nepakankamo viešojo transporto išvystymo ir nuolat augančio individualių transporto priemonių skaičiaus. Menko skatinimo naudotis alternatyviomis susisiekimo priemonėmis, lėto šioms priemonėms palankios infrastruktūros kūrimo.

Didžiausius šiltnamio dujų ir teršalų kiekius į atmosferą išmeta energetika, transportas ir pramonė. Viena iš rimčiausių oro taršos problemų yra ta, kad didieji energetikos objektai, naudojantys tradicinius energijos šaltinius (naftos produktai, gamtinės dujos), neturi išmetamų į orą teršalų valymo įrangos, todėl pagaminamos energijos vienetai į aplinką patenka dvigubai daugiau teršalų nei vidutiniškai ES-15 priklausančiose šalyse [28].

Pagal 2008 m aplinkos būklės rodiklių duomenis, 24 380 tūkst. tonų CO₂ šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir 404,83 tūkst. tonų pagrindinių teršalų išmetamų į atmosferą kiekis didėja dėl vis dar labai neefektyviai naudojamos šiluminės energijos, pasenusių šilumos tiekimo sistemų ir daugumos anksčiau statytų namų prastų šiluminių savybių [1].

Dėl numatomo didelio vartojimo ir gamybos augimo vis daugiau bus vartojama pirminės energijos, taigi į atmosferą išmetama daugiau teršalų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Uždarius Ignalinos atominę elektrinę, kaip numatyta Lietuvos stojimo į ES sutartyje, energijos poreikiams tenkinti išnaudojama daugiau iškastinio kuro. Į atmosferą išmetama kur kas daugiau teršalų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų, tai gali sukliudyti įgyvendinti tarptautines konvencijas ir kitus įsipareigojimus. Nepagerinus viešojo kelių transporto eismo organizavimo ir viešojo transporto būklės, visuomenė ir toliau nebus skatinama keisti mobilumo miestuose įpročių, dėl to didėjantys kelių autotransporto srautai gali labai pabloginti Lietuvos miestų aplinkos oro kokybę [28].

Lietuvoje vandens naudojimas (neskaitant jo naudojimo energetikos reikmėms) pastaruosius 15 metų sumažėjo beveik 3 kartus, 1,5 karto sumažėjo ir nuotekų. Pastaruoju metu pastatyta nemažai naujų nuotekų valymo įrenginių ir modernizuota esamų: 99 procentai buitinių ir gamybinių nuotekų valomos [1]. Aplinkos ministerijos duomenimis, užteršto vandens nuotekų kiekis siekia 210,1 mln. m³. Nemažai miestelių ir dauguma kaimų gyventojų būstų neprijungti prie geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros. Geriamąjį vandenį tiekia ir nuotekas tvarko įvairaus dydžio ir pajėgumo įmonės, daugelis iš jų nepajėgios užtikrinti paslaugų kokybės ir plėtros. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų savikaina kaimo gyvenamosiose vietovėse didėja sparčiau, negu vartotojų pajamos. Daugelis vandens tiekimo įmonių, ypač mažosios, dirba nuostolingai, nepajėgia savarankiškai investuoti (skolintis). Didžioji dalis sukurtos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros neatitinka poreikių – neekonomiška arba susidėvėjusi. Sąnaudų susigrąžinimo principas netaikomas visuotinai, todėl vandens tiekėjai neturi užtektinai lėšų poreikius atitinkančiai infrastruktūrai plėtoti ir prižiūrėti. Didžiąją dalį vandens telkinių taršos sukelia žemės ūkio veikla, kurios neigiamą poveikį labai sumažinti kol kas nepavyksta. Tobulintina maudyklų monitoringo sistema [28].

Visi Lietuvos upių baseinai tarpvalstybiniai, todėl Lietuva, nors ir skiria daug dėmesio vandens apsaugos priemonių įgyvendinimui (taršos mažinimui), negalės užtikrinti geros vandens telkinių būklės, jeigu tokių pat priemonių nesiims ir kaimyninės valstybės.

Kita vandens problema yra upių, ežerų, jūrų ir kitų vandens telkinių eutrofikacija. Eutrofikaciją sukelia biogeninių medžiagų patekimas, kai staigiai padidėjęs šių medžiagų kiekis sukelia spartų vandens augalijos (ypač dumblių) augimą. Masiškai besivystantys fotosintezę vykdančios dumbliai patys tampa vandens telkinio biologinio užterštumo veiksniumi, sukeldami vandens žydėjimą – antrinį vandens užterštumą. Atmirstant dideliems susidariusioms biomasėms, dažnai vandenyje sunaudojami daug didesni ištirpusio deguonies kiekiai, kurio nebeužtenka vandens gyvūnijai kvėpuoti. Prasideda vandens telkinio ekosistemos ekologinės pusiausviros pažeidimai, visiškai išnykstant įvykusiems pokyčiams jautriausioms rūšių populiacijoms. Eutrofikacija ypač skatina plačiai žemės ūkyje naudojamos mineralinės ir kitos paskirties trąšos, įvairiais būdais patenkančios į vandens telkinius, nevalytos ar nepakankamai išvalytos pramoninės ir buitinės nuotekos bei lietaus krituliuose aptinkami azoto junginiai. Eutrofikaciją taip pat patiria jūros ir lagūnos, į kurias įtekančios upės atplukdo biogeninių mineralinių ir organinių medžiagų. Dėl antropogeninės veiklos sukeltos eutrofikacijos pakinta vandens augalijos rūšinė įvairovė [28].

Vis dėlto patraukli gamta ir kraštovaizdis tebėra vienas esminių Lietuvos išteklių. Kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei išsaugoti Lietuvoje sukurta saugomų teritorijų sistema, apimanti ir Europos ekologinį tinklą „Natura 2000“, kuri užima apie 15 proc. šalies ploto. Pastaraisiais metais jaučiamas augantis vietos gyventojų ir užsieniečių susidomėjimas saugomomis vertybėmis, tačiau daugumoje Lietuvos saugomų teritorijų silpnai išplėtotas pažintinio turizmo ir ekologinio švietimo infrastruktūra ir tai riboja saugomų vertybių prieinamumą visuomenei [28].

Pagrindinė miškų problema pagrįstai laikomas intensyvus miškų naikinimas, kai kasmet yra iškertami arba kitaip sunaikinami dideli miškų plotai. Pagal Aplinkos ministerijos duomenis miško žemės plotas siekia 2142,9 tūkst. ha [1]. Nemaži miškų plotai iškertami dėl medienos poreikių. Susiduria su dar viena aplinkos apsaugos problema – miškų pakenkimu ir medžių džiūvimu dėl bendrojo aplinkos teršimo bei dėl teršimo metu susiformavusių rūgščiųjų kritulių ir padidėjusio ozono koncentracijų pažemio ore poveikio. Atmosferos tarša, infekcinės medžių ligos, įvairūs kenkėjai, nepalankūs abitiniai ekologiniai veiksniai dažnai sukelia medžių lapų defliaciją – medžio palų ir spyglių netektį, palyginti su turinčiu visą lapiją (visiškai sveiku) medžiu. Didelė problema – netolygus teritorinis miškų išsidėstymas dėl pavieniuose regionuose susiformavusių žemės naudojimo tradicijų. Tai neleidžia užtikrinti, kad šalies miškai būtų pasiskirstę tolygiai, todėl būtina kai kur apželdinti mišku ir derlingesnius dirvožemius. Dėl

įvairių biurokratinių kliūčių neretai stringa valstybinių parkų tvarkymo ir gamtotvarkos planų tvirtinimas. Visuomenė per mažai suvokia apie kraštovaizdį kaip žmonių gyvenamąją aplinką, jame esančių gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos reikmes, principus, būdus. Nesukurtos skatinimo ir kompensavimo sistemos kraštovaizdžio apsaugai ir jo įvairovei užtikrinti [13].

Į saugomas teritorijas labai intensyviai braunasi legalios ir nelegalios statybos. Kyla grėsmė daugelio saugomų teritorijų išlikimui. Dėl lėšų stygiaus beveik nutrūko išnaudotų karjerų, durpynų atkūrimo, apleistų senų ūkinių pastatų sutvarkymo darbai. Urėdijoms perduodama vis mažiau valstybinės miškų ūkio paskirties žemės, todėl kyla grėsmė, kad jos neapželdins galimų apželdinti miškų ūkio paskirties žemės plotų.

Biologinės įvairovės nykimas plačiąja prasme apima rūšinę, genetinę ir ekologinę įvairovę, tačiau daugiausia dėmesio paprastai skiriama rūšinės įvairovės išsaugojimui. Biologinė įvairovė nyksta dėl per intensyvaus aplinkos išteklių naudojimo, tiesiogiai naikinant rūšis pvz. intensyvi medžioklė ir verslinė žvejyba arba sunaikinantiems įprastines buveines. Didelę žalą biologinei įvairovei daro aplinkos teršimas, ypač arti teršimo židinių. Dideli poilsiautojų ir turistų srautai prisideda prie neišvengiamos biologinės įvairovės kaitos bei dirvožemio erozijos atsiradimo gamtinėse ekosistemose. Nusausinus pelkes labai pakeičiamos ten augusių augalų ir gyvenusių gyvūnų mitybos ir dauginimosi sąlygos, sunaikinama įprastinė pelkės gyvenamoji aplinka su jose aptinkamomis rūšimis. Neigiamų pasekmių biologinei įvairovei taip pat gali turėti visuotinis klimato atšilimas [15].

Dar vienas svarbus aspektas – neribotas žmonių poreikių augimas, lemiantis vis didesnį žaliavų naudojimą ir atitinkamai atliekų daugėjimą bei tvarkymą [20]. Didžioji dalis šalyje susidarančių gamybos ir komunalinių atliekų yra šalinama sąvartynuose, dauguma kurių neatitinka aplinkosaugos reikalavimų ir stipriai teršia aplinką. Be to, pagal atliktus tyrimus Lietuvoje, įskaitant ir sąvartynus, iš viso yra apie 5200 galimai užterštų teritorijų, keliančių grėsmę aplinkai ir žmonių sveikatai.

Komunalinės atliekos Lietuvoje sudaro 1408 tūkst. t, tuo tarpu kai gamybos atliekos sudaro 4914 tūkst. t. Atliekų prevencija – pagrindinis atliekų tvarkymo politikos tikslas, tačiau nuveikta dar toli gražu per mažai. Neišplėtotas atliekų naudojimas ir perdirbimas, daugelio atliekų šalinimas sąvartynuose – vis dar pigiausias atliekų tvarkymo būdas. Savivaldybėse trūksta kvalifikuotų darbuotojų ir lėšų atliekų tvarkymui efektyvesniai planavimui, komunalinių atliekų tvarkymo sistemų priežiūros ir kontrolės užtikrinimui. Neužtikrintas reikiamas medicininių atliekų tvarkymo sveikatos priežiūros įstaigose finansavimas. Atliekų tvarkymui neefektyviai taikant principą „teršėjas moka“, nebus sukurta veiksminga atliekų tvarkymo sistema. Neužtikrinus visuotinės, geros kokybės ir prieinamos viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos, gali didėti aplinkos teršimas atliekomis. Netinkamais būdais tvarkant

atliekas ir dėl to prastėjant aplinkos kokybei, galimas neigiamas poveikis žmonių sveikatai. Neišplėtus komunalinių atliekų rūšiavimo, bus sunku didinti atliekų naudojimą, o daug pavojingų buityje susidarančių atliekų ir toliau bus šalinama nepavojingų atliekų sąvartynuose.

Aplinkos kokybė Lietuvoje nėra tragiška, tačiau daugeliu atvejų reikia toliau ją gerinti. Visų minėtų problemų priežastys yra sudėtingos, bet sprendžiamos. Apibendrinus galima išvelgti palankias aplinkos apsaugai galimybes. Oro taršą mažinti padės toliau diegiamos ekoinovatyvios technologijos, tausojančio vartojimo principų taikymas, aplinkosauginio audito, įmonių socialinės atsakomybės skatinimas, diegiami „žaliųjų pirkimų“ principai. Pertvarkius geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorius, bus sudarytos sąlygos patikimai ir saugiai teikti šias paslaugas optimaliomis kainomis, užtikrinti nustatytuosius paslaugų kokybės, aplinkos apsaugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus. Kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei gerinti numatoma sudaryti kur kas geresnes kraštovaizdžio apsaugos, tvarkymo, naudojimo ir planavimo sąlygas – bus parengtas ir patvirtintas nacionalinio lygmens kraštovaizdžio tvarkymo specialusis planas [9]. Įdiegus komunalinių atliekų pirminį rūšiavimą, susidarys daug didesnės antrinių žaliavų perdirbimo galimybės, sumažės šalinamų sąvartynuose atliekų, galės būti įvykdytos pakuočių atliekų tvarkymo užduotys.

Taigi, mūsų karta apie aplinkos apsaugos problemas žino kur kas daugiau nei bet kuri kita. Mūsų santykiai su gamta nėra santykiai tarp „mes“ ir „ji“. Visi esame tos pačios ekosistemos dalis, visi esame susiję. Svarbiausia, šiuo atveju, yra visuomenės sąmoningumas ir informuotumas.

1.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos strateginės nuostatos

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija yra pagrindinė institucija, kuri vykdo informavimo funkciją apie aplinkos apsaugą. Aplinkos ministerija, vadovaudamasi LR aplinkos ministerijos nuostatomis bei kitais teisės aktais, užtikrina teisę gauti informaciją, visuomenei dalyvauti priimant sprendimus bei teisę kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, kad būtų apsaugota kiekvieno dabartinės ir būsimų kartų žmogaus teisė gyventi palankioje jo sveikatai ir gerovei aplinkoje [3].

Aplinkos ministerija formuoja valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, o įstatymų nustatytais atvejais – ją įgyvendina aplinkos ministrui pavestose valdymo srityse [3].

LR aplinkos ministerijos veiklos kryptys yra tobulinti darnaus vystymosi principais pagrįstą aplinkos teisinį reguliavimą ir koordinuoti jo įgyvendinimą, siekiant užtikrinti žmogaus teisę gyventi jo sveikatai ir gerovei palankioje aplinkoje.

Aplinkos ministerijos strateginiai tikslai:

- Užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę Lietuvos gyventojams, sudaryti sąlygas darniai teritorijų plėtrai.
- Užtikrinti racionalų gamtos išteklių (įskaitant miškus) naudojimą ir tolesnį jų gausinimą, išsaugoti biologinę įvairovę, gamtos paveldo vertybes, kraštovaizdžio savitumą.
- Užtikrinti darnų statybos ir būsto sektorių vystymąsį, išplėsti būsto pasirinkimo galimybes visoms socialinėms gyventojų grupėms.
- Apsaugoti visuomenės interesus ir prisidėti prie palankių sąlygų ekonominei plėtrai sudarymo tobulinant ir plėtojant nacionalines standartizacijos, metrologijos ir atitikties įvertinimo sistemas [3].

Aplinkos ministerija atlieka įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas aplinkos formavimo pagal darnaus vystymosi principus, aplinkos apsaugos, gamtos išteklių naudojimo, klimato kaitos, atliekų tvarkymo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, geologijos, hidrometeorologijos, miškų ūkio, teritorijų planavimo, urbanistikos ir architektūros, statybos ir būsto, komunalinio ūkio, poveikio aplinkai vertinimo, genetiškai modifikuotų organizmų tvarkymo, cheminių medžiagų ir preparatų valdymo, saugomų teritorijų, žuvininkystės vidaus vandenyse, valstybės administracinių ir kitų negyvenamųjų patalpų bei pastatų naudojimo, standartizacijos, metrologijos, akreditacijos ir triukšmo valdymo sričių valstybės valdymo funkcijas ir įgyvendina šiose srityse valstybės politiką ir kt. [3].

Aplinkos ministerijos vieni iš daugelio uždavinių yra:

- užtikrinti aplinkos formavimą pagal darnaus vystymosi principus;
- dalyvauti formuojant aplinkos apsaugos, racionalaus gamtos išteklių naudojimo, klimato kaitos, atliekų tvarkymo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, racionalaus gamtos išteklių naudojimo, geologijos, hidrometeorologijos, miškų ūkio, teritorijų planavimo, urbanistikos ir architektūros, statybos ir būsto, komunalinio ūkio, valstybės administracinių ir kitų negyvenamųjų patalpų bei pastatų naudojimo, standartizacijos, metrologijos, akreditacijos ir triukšmo valdymo valstybės politiką;
- pagal kompetenciją rūpintis sveika ir švaria aplinka, išsaugoti Lietuvos Respublikai būdingą kraštovaizdį, ekosistemas, gamtos vertybes, biologinę įvairovę, genofondus, klimatą [3].

Aplinkos ministerija pagal dalyvavimą formuojant aplinkos apsaugą ir kt. atlieka tokias funkcijas. Pagal kompetenciją rengia valstybės strategijas, planus ir (ar) ilgalaikes bei tikslines valstybės programas aplinkos apsaugos ir klimato kaitos, atliekų tvarkymo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, saugomų teritorijų, gamtos išteklių naudojimo, atkūrimo, gausinimo ir apsaugos, geologijos, hidrometeorologijos, miškų ūkio plėtros, teritorijų planavimo,

architektūros ir urbanistikos, statybos ir būsto, komunalinio ūkio, valstybinio aplinkos monitoringo, valstybės administracinių ir kitų negyvenamųjų patalpų bei pastatų naudojimo, standartizacijos, metrologijos, akreditacijos ir triukšmo valdymo srityse arba dalyvauja juos rengiant, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą, pagal kompetenciją dalyvauja rengiant šalies regioninės plėtros planus. Teisės aktų nustatyta tvarka ministerija vykdo savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšų tikslinio naudojimo priežiūrą, pagal kompetenciją valdo valstybės biudžeto lėšas, skirtas specialioms programoms vykdyti, tvirtina finansuojamų iš valstybės biudžeto įstaigų priemonių išlaidų sąmatas, teikia valstybės išdui mokėjimo paraiškas finansuoti pavaldžias įstaigas ir specialias programas, kontroliuoja jų ir – pagal kompetenciją – investicinės programos lėšų naudojimą. Pagal kompetenciją ministerija dalyvauja rengiant Valstybės investicijų programą aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos, gamtos išteklių naudojimo, atkūrimo, gausinimo ir apsaugos, teritorijų planavimo, urbanistinės plėtros ir kitose srityse.

Aplinkos ministerija taip pat pagal kompetenciją planuoja Europos Sąjungos paramos lėšų panaudojimą, koordinuoja investicinių ir techninės paramos programų, projektų rengimą ir įgyvendinimą. Koordinuoja ir pagal kompetenciją organizuoja visuomenės švietimą ir informavimą aplinkos apsaugos srityje. Periodiškai rengia ir platina ataskaitas apie aplinkos būklę Lietuvoje. Pagal kompetenciją organizuoja ir koordinuoja mokslinius tyrimus, taikomųjų mokslo programų ir projektų finansavimą, koordinuoja jų įgyvendinimą, skatina inovacijas ir kt.

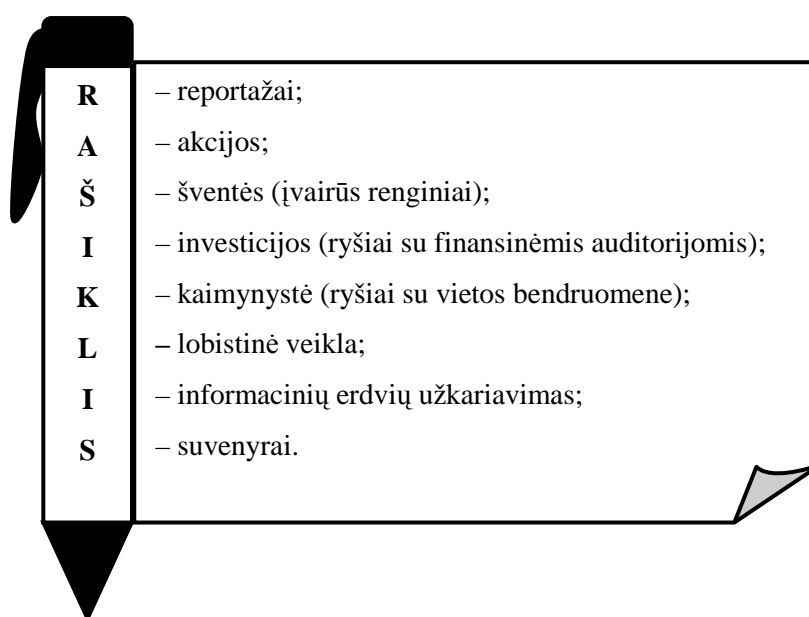
Aplinkos ministerijos veikla organizuojama vadovaujantis ministro patvirtintais strateginiais veiklos planais, rengiamais vadovaujantis Strateginio planavimo metodika ir derinamais su Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa. Aplinkos ministerijos strateginių veiklos planų rengimą ir įgyvendinimą organizuoja ir koordinuoja Aplinkos ministerijos kancleris, o šiame plane numatytų priemonių vykdymą pagal kompetenciją organizuoja Aplinkos ministerijos administracijos padalinių vadovai. Vadovaujantis Aplinkos ministerijos strateginiais veiklos planais, pagal atskiras administravimo sritis sudaromi Aplinkos ministerijos administracijos padalinių, taip pat įstaigų prie Aplinkos ministerijos, Aplinkos ministerijos reguliavimo sričiai priskirtų įstaigų veiklos planai [3].

1.4. Informavimo apie aplinkos apsaugą būdai taikant viešųjų ryšių technologijas

Žmonės nuolat yra veikiami daugybės informacijos šaltinių: radijas, televizija, spauda, internetas. Visuomenėje egzistuoja sistema masinių komunikacinių procesų. Tai ryšys su visuomene, įgyvendinamas per aukščiausio rango pareigūnus, verslo struktūras ir visuomenės informavimo priemones viešųjų ryšių pagalba.

Viešieji ryšiai apibūdinami labai įvairiai. Daugiau kaip prieš pusšimtį metų viešųjų ryšių klasiku laikomas seras Semas Blekas (*Sem Bleck*) tvirtina, kad „viešieji ryšiai – tai planuojamos ilgalaikės pastangos, nukreiptos sukurti ir palaikyti geranoriškus santykius ir tarpusavio supratimą tarp organizacijų ir visuomenės“. Jis teigė, kad yra virš 500 Viešieji ryšiai apibūdinimų. Tai liudija, kokia įvairialypė ši komunikacinė veikla. Viešieji ryšiai yra paslauga, turinti visas paslaugai būdingas savybes - jos neapčiuopiamos, neapibrėžtos, neatsiejama jų gamyba ir pateikimas [31].

Remiantis garsiu rinkodaros teoretiku P. Kotlieriu (*Philip Kotler*), lengvesniam viešųjų ryšių esmės suvokimui galima prisiminti vieną žodį – rašiklis [13]. Šis žodis išvardina keletą sričių, kurias apima viešieji ryšiai (žr. 2 pav.).

R	– reportažai;
A	– akcijos;
Š	– šventės (įvairūs renginiai);
I	– investicijos (ryšiai su finansinėmis auditorijomis);
K	– kaimynystė (ryšiai su vietos bendruomene);
L	– lobistinė veikla;
I	– informacinių erdvių užkariavimas;
S	– suvenyrai.

2 pav. Viešųjų ryšių informavimo būdai [13]

Viešieji ryšiai apima įvairius tyrimus ir analizes, bendravimą su skirtingomis auditorijomis, ir gaunamą grįžtamąjį ryšį iš jų, institucijas ar įmonės vykdomą politiką ir daugybę kitų esminių dalykų. Dirbantis toje srityje žmogus turi ne tik galvoti, kaip bendrauti bet ir sukurti bei efektyviai platinti reikalingą informaciją visais įmanomais keliais [5].

Viešieji ryšiai turi informuoti visuomenę apie esamą aplinkos apsaugos situaciją. Nustatyti, išlaikyti ir nuolat gerinti bendradarbiavimą tarp visuomenės bei institucijų. Labai svarbu, kad viešieji ryšiai būtų dinamiški [31]. Negalima pasiekus tam tikrą rezultatą sustoti. Visuomet svarbu palaikyti santykius su visuomene. Viešieji ryšiai naudojami aktualių problemų žinomumui didinti, kurti reputacijai, siekiant finansavimo, visuomenės įtikinamumo ir palaikymo, grįžtamojo ryšio palaikymui, strategijos ir taktikos koregavimui, todėl būtina išanalizuoti esamą situaciją, atsižvelgti į tikslinę auditoriją, nustatyti skleidimo kanalus, parinkti tinkamą modelį bei priemones, prieš paskelbiant svarbią informaciją.

1.4.1. Viešųjų ryšių tikslinių auditorijų ir kanalų nustatymo būdai

Tikslinė auditorija – tai žmonių grupė, kurią norima sudominti savo vertybėmis, konkurenciniais pranašumais. Tikslinė auditorija, kaip teigia R. Matkevičienė, dar kartais vadinama organizacijos publika, adresatu, tiksline komunikacijos grupe [25]. Svarbi visuomenės dalis, besidominanti tam tikra problema, galinti susidomėti išskirtais pranašumais. Taip galima vadinti ir bet kokį visuomenės segmentą, kuris apie idėją ar reiškinį kol kas neturi jokio supratimo, tačiau jį siekiama tuo sudominti. Planuojant taktinius veiksmus, tikslinės auditorijos skiriamos kiekvienai situacijai arba problemai; tinkamas tikslinės auditorijos parinkimas tiesiogiai veikia konkretaus viešųjų ryšių veiksmo efektyvumą.

Viešųjų ryšių specialistai pabrėžia poreikį skirstyti visuomenę į smulkesnes grupes, kad atsižvelgę į jų poreikius ir nuostatas, galėtų prie jų lengviau derintis ir įgyvendinti organizacijos tikslus. L.Ulevičius teigia, kad „tikslinė auditorija – tai žmonių grupė, kurią norime sudominti savimi, savo vertybėmis, konkurenciniais pranašumais“ [29]. Kad būtų lengviau pasiekti tam tikrą auditoriją, turi būti pateiktos tos auditorijos esminės charakteristikos, jų parinkimo pagrindimas, kanalai, kuriais įmanoma jas pasiekti, bei pagrindinės kanalų charakteristikos. Viešųjų ryšių praktikai numato, kad vidutiniškai yra apie 150 skirtingų auditorijų, tačiau dažniausiai išskiriamos 7-ios pagrindinės (žr. 3 pav.)

3 pav. Pagrindinės viešųjų ryšių auditorijos [25]

Bendruomenė priklauso nuo organizacijos pobūdžio. Net jei skirtingos organizacijos yra įsikūrusios toje pačioje geografinėje vietovėje, kiekviena iš jų turės skirtingų komunikacijos poreikių ir problemų. Darbuotojai gali būti įvairių profesijų ir atstovauti įvairioms etninėms, socialinėms grupėms. Finansinės publikos auditorijai priskiriami akcininkai, investuotojai, draudimo kompanijos, analitikai ir kiti. Vartotojai – viena iš svarbesnių viešųjų ryšių auditorijų, nes ji perka ir naudoja organizacijos parduotomis ar teikiamomis paslaugomis. Nuomonių

lyderiai – tai asmenys, turintys galią veikti visuomenės nuomonę. Šios auditorijos lyderiai yra žiniasklaidos priemonių atstovai, religinių bendruomenių atstovai, kiti gerai žinomi visuomenės nariai. Profesinės sąjungos vaidina svarbų vaidmenį komerciniame, industriniame ir politiniame gyvenime ir to negalima ignoruoti, nes profesinės sąjungos – įtakinga organizacijos darbuotojų grupė. Žiniasklaida labai svarbi ir ypatinga viešųjų ryšių auditorija, nes žiniasklaidos priemonės yra paprasčiausias būdas pasiekti tikslines auditorijas. Žiniasklaidos atstovai gali kontroliuoti, ką organizacijos auditorijos mato ir girdi [25].

Valstybinių institucijų viešųjų ryšių specifika apima būtinybę pasiekti ne tik atskiras auditorijas, bet ir visus demokratinės šalies piliečius. Tai tampa svarbu, kai sprendžiami rajono, regiono klausimai.

G. Dowling auditorijas skirsto į normines, funkcinės, vartotojų ir difuzines grupes. Norminės grupės – valdžios, valdymo ir kontrolės institucijos, verslo asociacijos ar bendrijos, profesiniai susivienijimai – įgalioja verslo organizaciją paisyti įstatymų, taisyklių, susitarimų. Funkcinės grupės – verslo organizacijos personalas, tiekėjai, investuotojai, akcininkai, tarpininkai, aptarnaujančios įmonės ir pan. [32]. Su jomis privalu kurti gerus santykius, nes jos organizaciją aprūpina ištekliais, kontroliuoja jų pristatymą, panaudojimą. Šios grupės atstovai pasitiki tokia organizacija, kuri yra pelninga, efektyviai valdoma, perspektyvi. Vartotojų grupė domisi ne tik ekonomiškais pakuotėmis ar nuolaidomis, bet ir nori būti įsitikinusi paslaugos ar prekės patikimu. Ji tikisi sąžiningos, detalios, prieinamos ir neįkyrios informacijos. Difuzinių grupių – žiniasklaidos, vietos bendruomenės, ypatingų interesų grupių – susidomėjimas verslo organizacija išauga tam tikromis aplinkybėmis. Kai pašlyja verslo organizacijos reputacija, labai dažnai pačios difuzinės grupės ima intensyviai tuo domėtis. Grupės nariams svarbu žinoti, kaip organizacija sprendžia socialines problemas, kokia filantropine veikla užsiima ir pan. [13].

Darbas su tikslinėmis auditorijomis turi tikslą – formuoti atskiros grupės arba visuomenės (viešąją) nuomonę: pakeisti nepalankią, ją stiprinti arba palaikyti, įtikinti neinformuotas auditorijas. Žmonės vienu metu gali priklausyti įvairioms grupėms, net ir pačiai grupei priklausantys individai yra skirtingos asmenybės, todėl gali turėti skirtingą nuomonę, supratimą. Todėl darbui su tokia įvairove reikalingas ne tik bendras veiksmų planavimas, tačiau ir sisteminis požiūris, užtikrinantis pakankamą dėmesį visoms veiklos sritims bendrame komunikacijos plane [32].

Žmonės bendrauja, keičiasi žiniomis daugybe būdų – kalbėdami, mimika, veiksmis, rašydami ir siųsdami laiškus, skaitydami laikraščius ir žurnalus, klausydamiesi radijo, žiūrėdami televizijos laidas, rašydami komentarus interneto svetainėse ir pan. Visos čia paminėtos priemonės – tai atskiros galimybės perduoti informaciją. Suprantama, visų išsamaus tokių

priemonių sąrašo pateikti neįmanoma. Tad komunikacijos kanalą galima suprasti kaip būdą ar priemonę, kuri suteikia galimybę perduoti informaciją [5].

Komunikacijos kanalai, kaip teigia L. Ulevičius, turi kelis esminius požymius, kurie itin svarbūs viešųjų ryšių veiklai [30]:

- Auditorija. Pavyzdžiui, laikraščio auditorija labai aiški – ją sudaro visi laikraštį skaitantys asmenys. Suprantama, kiekvieną laikraščio numerį skaito vis kiti asmenys, tačiau statistiškai tai yra gana aiškiai apibrėžta žmonių grupė.
- Formatas. Daugelis žiniasklaidos priemonių turi gana aiškų ir lengvai atpažįstamą simbolį – logotipą, spalvų derinį ar pan. Tai ne tik padeda skaitytojams lengviau atpažinti mėgiamą televizijos kanalą, tačiau kartu nustato pateikiamai informacijai tam tikrus reikalavimus. Ją dar labiau riboja atskiros rubrikos, laidos.
- Išlaidos. Reklamos planavimas – atskira komunikacijos ir statistikos mokslo sritis, kurioje pagrindinis sprendžiamas klausimas – kaip su mažiausiomis išlaidomis pasiekti maksimalią auditoriją. Išlaidos visada svarbios ir ryšių su visuomene atveju.
- Informacijos gausa. Interneto dienoraščio įrašą, turintį unikalų adresą, aplakę naršytojai 99 proc. atveju perskaitys bent teksto pavadinimą, tačiau ir didžiausio nacionalinio dienraščio ekonominė skiltis sudomins ne daugiau nei trečdalį skaitytojų. Suprantama, tikslių duomenų konkrečiau pranešimo atveju gauti neįmanoma, tačiau statistikos tikimybių teorija suteikia galimybę reitinguoti informaciją: skirti pagrindinę, pagalbines ar atsiktinę informaciją.
- Patikimumas. Niekas netiki, kad bulvarinio pobūdžio leidiniuose spausdinami interviu būtų skirti mokslininkams. Kita vertus, kunigo sekmadienio mišiose skelbiamu kalendoriumi pasitikima beveik netikrinant. Tai yra dar viena esminė savybė – auditorijos pasitikėjimas komunikacijos kanalo turiniu [30].

Komunikacijos kanalų negalima tapatinti su žiniasklaidos priemonėmis. Tai – tik vieni ir menką auditoriją pasiekiantys komunikacijos kanalai. Gerokai didesnė komunikacijos dalis – tiesioginiai pokalbiai, planuoti ar atsiktiniai „performansai“ masinio susibūrimo vietose ir kitos kasdienio bendravimo situacijos.

1.4.2. Viešųjų ryšių modeliai

Viešųjų ryšių teoretikai išskiria du viešųjų ryšių tikslų tipus: informacinis ir motyvacinis [26]. Dauguma viešųjų ryšių planų yra skirti auditorijai informuoti ir žinioms apie problemą skleisti. Dažniausiai taikomi pranešimų pateikimas ir sklaida. Daugelis komunikacijos ir rinkodaros specialistų yra įsitikinę, kad svarbiausi viešųjų ryšių veiklos efektyvumo kriterijai yra: visuomenės supratimo didinimas ir organizacijos pranešimų platinimas. Nors viešųjų ryšių kampanijos dėka pakeisti požiūrį ir paveikti elgesį yra sudėtinga, tačiau įvertinti pasiektus motyvacinius tikslus yra paprasčiau nei informacinius. Tai yra todėl, kad motyvaciniai tikslai yra orientuoti į pelną. Jų įgyvendinimo efektyvumą rodo išmatuojami, skaičiais išreiškiami rezultatai [26].

Merilendo universiteto profesorius J. E. Grunigas ir Niudžersio universiteto Rutgerse profesorius T. Huntas sukonstravo keturis viešųjų ryšių modelius, kurie yra naudojami iki šiol (žr. 4 pav.). Kiekvienas modelis nurodo organizacijos vertybes ir veiklos šabloną, kuris dažniausiai yra taikomas organizacijos viešiesiems ryšiams [32]. Pristatydami viešųjų ryšių modelius mokslininkai pabrėžė du pagrindinius veiksnius – komunikacijos (perduodamos informacijos) kryptį ir tikslą. Krypties modelis parodo, kaip organizacija bendrauja su visuomene, o tikslo parametras nurodo, ar organizacijos komunikacija yra simetrinė, kaip organizacija reaguoja į situaciją ir koreguoja santykius su aplinka, ar asimetrinė, kai organizacija nesiekia jokių pokyčių visuomenėje [26].

IŠSKIRTINUMAS	MODELIAI			
	<i>Viešasis</i>	<i>Informacinis</i>	<i>Dvipusis asimetrinis</i>	<i>Dvipusis simetrinis</i>
Tikslas	Propoganda	Informacijos sklaidimas	Mokslinis įtikinimas	Tarpusavio supratimas
Informacijos teikimo pobūdis	Vienkryptis, nesvarbus	Vienkryptis, tačiau svarbus	Dvikryptis, netolygus	Dvikryptė, subalansuota komunikacija
Sąveikos modelis	Šaltinis -> tekstas	Šaltinis -> tekstas	Šaltinis <-> tekstas Grįžtamasis ryšys	Grupė <-> grupė Grįžtamasis ryšys
Tyrimai	Beveik neatliekami	Mažai tyrimų, pvz., skaitomumas	Vertinamieji	Vertinamieji
Kur taikomi	Produktų pardavimas, teatro spektaklių pastatymų rėmimas	Vyriausybė, ne verslo organizacijos	Verslo organizacijos, konkuruojančios rinkoje	Verslo organizacijos, dažniausiai komunikacijų paslaugų tiekėjos

4 pav. Viešųjų ryšių modeliai [32]

J. E. Grunigas ir T. Huntas teigia, kad „pirmojo modelio paskirtis – propaganda, skleidžiama per vienkryptę komunikaciją, vadinamas viešuoju arba propagandiniu“. Taikydamos šį modelį organizacijos nesiekia pateikti visuomenei tikslios ir išsamios informacijos. Komunikuodamos su aplinka organizacijos parenka joms naudingą informaciją apie organizacijos vykdomą veiklą, ateities planus ir pan. Taikydamos šį viešųjų ryšių modelį organizacijos nesiekia, kad jų pateikiama informacija būtų išsami, tiksli ir neiškreipta. Šios organizacijos neatsižvelgia į visuomenės nuomonę, jos tik bando pateikti informaciją ir sudominti visuomenę. Šis modelis dažniausiai taikomas, kai siekiama žiniasklaidos dėmesio, kai platina propagandinius reportažus apie organizaciją [32].

Antrasis modelis – informacinis. Jį naudojant siekiama skleisti informaciją apie organizaciją, neturint tikslo kažkuo įtikinti visuomenę, bet siekiant jai išsamiai pristatyti organizaciją, jos vykdomą veiklą, problemą. Viešųjų ryšių atstovas yra atsakingas už teisingos ir išsamios informacijos pateikimą. Šį modelį taikančios organizacijos dažnai atlieka tyrimus, kad žinotų, kokią informaciją turi visuomenė, nustatytų trūkstantį informaciją, numatytų priemones, tinkamas jai perduoti. Šį modelį taiko valstybinės organizacijos, kurios yra atsakingos visuomenei už vykdomą veiklą ir dažnai yra įpareigojamos įstatymų ar kitų norminių aktų teikti visuomenei išsamią ir tikslią informaciją apie veiklą [26].

Dvipusio asimetrinio modelio tikslas – įtikinti, naudojant mokslinius metodus (rinkodaros, socialinių mokslų ir kita.). Šis modelis yra dvikryptis ir tai rodo, kad organizacijos vykdoma komunikacija yra dialogo pobūdžio. Taikant šį modelį organizacija ne tik siunčia pranešimus visuomenei, bet ir siekia išsiaiškinti visuomenės nuostatas, kaip suvoktas pranešimas. Atliekant tyrimus dažniausiai yra aiškinamasi, ar organizacijos teikiama informacija yra paveikta. Šį modelį savo veikloje dažniausiai taiko verslo organizacijos, kurios įvertina komunikaciją ir keičia ją taip, kad ji pasiektų norimą visuomenės grupę [32].

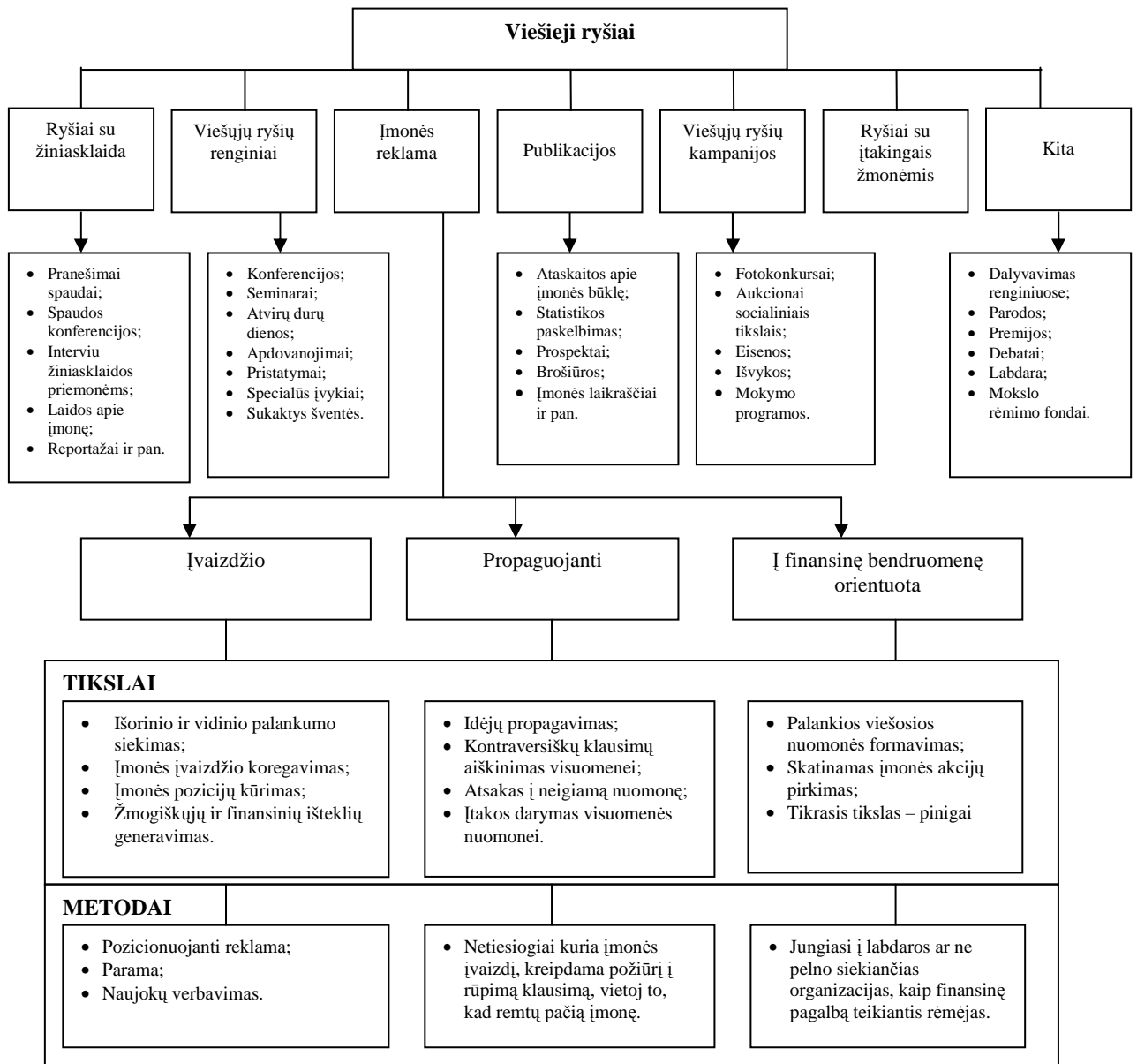
Paskutinis – profesionalusis viešųjų ryšių modelis – dvipusis simetrinis viešųjų ryšių modelis. Jį taikančios organizacijos siekia dialogo su visuomene, tačiau šiuo atveju organizacija siekia ne įtikinti visuomenę, o sulaukti iš visuomenės supratimo ir palaikymo. Organizacijos, taikančios šį modelį, yra linkusios atsižvelgdamos į visuomenės požiūrį keisti savo veiklą, teikti kitas paslaugas [26].

Kaip teigia viešųjų ryšių specialistai, vis populiariausias tampa dvikryptis simetrinis modelis, nes jis yra pats veiksmingiausias ir teikiantis daugiausiai informacijos, tiek jos skleidėjui, tiek ir gavėjui [32].

1.4.3. Viešųjų ryšių priemonių panaudojimo galimybės informuojant visuomenę

Viešųjų ryšių specialistai, vykdydami viešuosius ryšius, turi spęsti dar vieną dilemą: „jų naudojamos viešųjų ryšių priemonės, primami sprendimai turi tenkinti visuomenės interesą, darbdavį, profesinės organizacijos etikos kodeksą, jų pačių vertybes“ [30]. Apgalvotai ir profesionaliai naudojant viešuosius ryšius galima įgyvendinti visus užsibrėžtus tikslus.

Įprastinių viešųjų ryšių veiklos priemonių „paketą“ sudaro pranešimai spaudai, straipsniai, spaudos konferencijos, įvairūs renginiai, metinės ataskaitos ir visa kita spausdintina informacija, skirta išorės (klientams, tiekėjams, bankams) ir vidaus (darbuotojams, akcininkams) vartotojams. Apibendrintos įvairių autorių viešųjų ryšių išskiriamos priemonės pavaizduotos 5 pav.

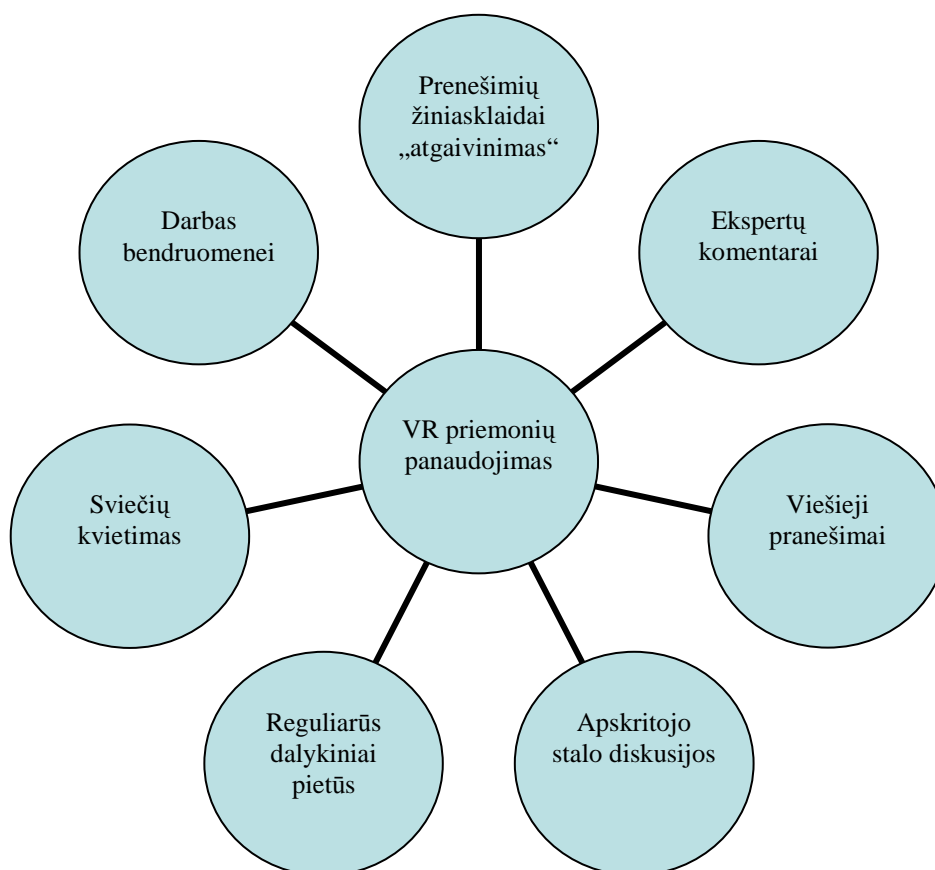

5 pav. Viešųjų ryšių priemonės, jų naudojimo tikslai ir metodai [30]

Labai dažnai viešųjų ryšių veikla vadinama kūrybine. L. Ulevičius teigia, kad „viešuosiuose ryšiuose dažnai kūrybiškumo trūksta arba jis pasireiškia ne laiku ir ne vietoje“. Siekiant viešųjų ryšių tikslų organizacijai labai svarbu priklausomai nuo auditorijos charakteristikų, nuostatų, įpročių, prieinamumo prie atitinkamų informacijos ir komunikacijos kanalų bei priemonių parinkti tinkamas viešųjų ryšių priemones. Viešiesiems ryšiams plėtoti naudojamos įvairios priemonės, kurios parenkamos atsižvelgiant į iškeltus uždavinius, tikslines auditorijas ir finansines galimybes [30].

Rengiant informaciją visuomenėje geriausia taikyti itin supaprastintą pranešimo metodiką ir tokiu būdu geriau pasiekti jo klausytojus. Informacijos perdavime, kaip ir architektūroje, mažiau reiškia daugiau. Specialistas, nepaisant to, kokiomis priemonėmis nori paskelbi pranešimą, turi savo naujienas gerai išaštrinti, kad jos įsirėžtų į sąmonę. Reikia išmesti visas dviprasmybes, jei norima, kad pranešimas padarytų ilgalaikį įspūdį.

Kartais būtina paskelbti naujieną pasitelkiant seną informaciją. Tuomet R. Singletonas siūlo idėjų, kaip panaudoti viešųjų ryšių priemones (žr. 6 pav.).

6 pav. Viešųjų ryšių priemonių panaudojimas [5]

Dažnai sukurti pranešimai yra patalpinami internetinėje svetainėje ir viskas tuo pasibaigia. Tačiau tą pačią informaciją galima naudoti ir ateityje interviu metu ar kuriant

variantų sėkmės istorijas, todėl siūlomas pranešimų žiniasklaidai „atgaivinimas“. Ekspertų komentarai gali suteikti daug naudingų patarimų ar išvalgų. Įstaiga surinkusi informaciją apie seminarus, konferencijas, gali ją pristatyti viešaisiais pranešimais renginio organizatoriams, taip pavyks lengviau su jais susitarti. Apskritojų stalo diskusijų pagrindinis tikslas yra sukviesti nuomonę formuojančius asmenis, jiems pasakyti temą ir kartu su jais pareikšti savo nuomonę, bei sužinoti, ką jie galvoja. Vos tik pasitaiko proga, reikia neužmiršti žurnalistus pakviesti į konferenciją ar seminarą. Pravartu kas mėnesį ar ketvirtį pakviesti papietauti tuos žurnalistus, apžvalgininkus, su kuriais įstaiga nuolat bendrauja. Ir dar vienas svarbus priemonės panaudojimas tai – darbas bendruomenei. Įstaiga remdama sunkiau besiverčiančias visuomenės grupes, rūpindamasi gamta, gali užsitikrinti teigiamą žiniasklaidos dėmesį.

Be visų šių priemonių, viešųjų ryšių veiklos priemonės parenkamos atsižvelgiant ir į įstaigos tikslus bei finansines galimybes. Sąlygiškai jas galima suskirstyti į dvi grupes:

- renginiai;
- visos rašytinės informacijos formos, bendravimas su žiniasklaida.

Pasitelkus į pagalbą galimas priemonės, neigiamą nuomonę, galima, kaip teigia R. Matkevičienė, paversti pozityvia, priešiška – palankumu ir simpatija, abejingumą – susidomėjimu, nepalankią nuostatą – pritarimu, nežinojimą – žinojimu [26].

Apibendrinus galima pasakyti, kad viešųjų ryšių tikslas – naudojant informavimo priemones keisti žmonių elgseną ar nuostatas ir paversti jas socialiai priimtinesnėmis. Elgsenai keisti reikalingi ne tik skirtingi komunikacijos būdai, bet ir kitos priemonės, užtikrinančios tinkamas prielaidas. Pavyzdžiui, norint skatinti atliekų rūšiavimą nepakanka viešųjų ryšių, pirmiausia reikia pastatyti rūšiavimo kontenerius. Dažnai viešieji ryšiai yra naudojama kaip papildoma priemonė su kitomis priemonėmis. Viešųjų ryšių veikla gali sietis tiek su aplinkos, tiek su ekonomine ar sveikatos politika. Šios veiklos gali siekti poveikio tiek individualiu – individo suvokimo ar jo elgsenos, tiek bendruomeniniu lygiu.

2. LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJOS VAIDMUO VISUOMENĖJE INFORMUOJANT LIETUVOS VISUOMENĘ APIE APLINKOS APSAUGOS PROBLEMAS IR JŲ SPRENDIMO BŪDUS

2.1. Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių politika

Visuomenės informavimu apie LR aplinkos ministerijos veiklą rūpinasi ministro spaudos atstovas ir padalinys, atsakingas už ryšių su visuomene palaikymą. Aplinkos ministerijos visuomenės informavimo tikslas – siekti, kad visuomenė turėtų žinių, patirties ir įgūdžių darnaus vystymosi uždaviniams įgyvendinti, kad būtų formuojamas palankus aplinkai visuomenės gyvenimo būdas bei tobulinamas informavimas aplinkosaugos klausimais, kad gyventojai aktyviau dalyvautų priimant aplinkosaugos sprendimus ir juos įgyvendinant [3].

Viešųjų ryšių padalinys kartu su kitų padalinių vadovais, valstybės tarnautojais ir darbuotojais teikia informaciją visuomenės informavimo priemonėms ir visuomenei, komentuodamas su aplinkos ministerijos kompetencija susijusius klausimus, informuodamas apie aplinkos ministerijos vadovų arba valstybės tarnautojų vizitus, susitikimus, pasitarimus, svarbiausiuosius sprendimus, pasirašytus dokumentus, kitus su aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos susijusius klausimus, taip pat rengia visuomenės informavimo priemonėms pranešimus aktualiais aplinkos apsaugos klausimais. Pranešimus pasirašo ministro spaudos atstovas ar viešųjų ryšių padalinys, suderinęs su ministru, viceministru pagal ministro nustatytas veiklos sritis ar aplinkos ministerijos kancleriu pagal ministro nustatytas administravimo sritis [3].

Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių padalinio išplatinti pranešimai ir kita informacija visuomenės informavimo priemonėms ir visuomenei privalo atitikti oficialią Aplinkos ministerijos poziciją.

Ministro spaudos atstovas ir viešųjų ryšių padalinys organizuoja spaudos konferencijas su aplinkos apsaugą susijusiai klausimais, rengia joms informacinius pranešimus, spaudos konferencijose informuoja žiniasklaidos atstovus ir visuomenę apie įvykius, susijusius su Aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos vykdoma veikla, organizuoja ministro, viceministrų, Aplinkos ministerijos kanclerio ir Aplinkos ministerijos valstybės tarnautojų interviu su žiniasklaidos atstovais.

Viešųjų ryšių padalinys apibendrina su Aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos vykdoma veikla susijusią informaciją spaudoje ir kitose visuomenės informavimo priemonėse ir teikia ją ministru, viceministrams, kitiems Aplinkos ministerijos valstybės tarnautojams ar darbuotojams, įstaigoms prie Aplinkos ministerijos ir Aplinkos ministerijos reguliavimo sričiai

priskirtoms įstaigoms. Viešųjų ryšių padalinys įgyvendina visuomenės švietimo ir informavimo aplinkos apsaugos srityje projektus.

Dalyvavimas parodose vieną ryškiausių Aplinkos ministerijos priemonių vykdant viešuosius ryšius. 2008 m. Lietuva dalyvavo pasaulinėje parodoje „EXPO ZARAGOZA 2008“, kurios tema – vanduo ir darnusis vystymasis. Tris mėnesius Ispanijoje vykusią parodą aplankė apie 5,5 mln. žmonių, žymųjį Lietuvos paviljoną „Lietaus namai“ – 820 tūkst. svečių [3].

2010 m. Lietuva dalyvavo didžiausioje iki šiol vykusią pasaulinių parodų „EXPO 2010“. Ji vyko Šanchajaus mieste, Kinijoje ir tęsėsi šešis mėnesius – nuo gegužės 1 d. iki spalio 31 d. Pagrindinė parodos tema – „Geresnis miestas, geresnis gyvenimas“, aplankė daugiau kaip 73 mln. žmonių, Lietuvos paviljoną – 5,7 mln. lankytojų [3].

„EXPO 2010“ buvo pristatomi pažangiausi šiuolaikinių miestų planavimo ir projektavimo pavyzdžiai, pasiekimai gyvenamojo būsto ir visuomeninės paskirties pastatų statyboje, pabrėžiama harmonijos su aplinka ir gamta svarba. Lietuvai buvo rezervuotas 2000 kv. m. paviljonas Europos valstybių sektoriuje. Pasaulinė paroda Šanchajuje – viena parankiausių progų suteikti kuo daugiau teigiamos informacijos apie mūsų šalį Kinijos ir kitų Azijos valstybių gyventojams [3].

2012 m. šalis dalyvaus pasaulinėje parodoje „EXPO 2012“ Yeosu mieste, Pietų Korėjoje. Parodos pagrindinė tema – „Gaivinkime vandenynus ir pakrantes“. Parodoje bus pristatomos pažangiausios jūros išteklių išsivairavimo technologijos, aplinkosaugos ir darnios plėtros problemos, vandenynų ir jūrų pakrantėse gyvenančių tautų kultūra. Paroda vyks 2012 m. gegužės 12 d. – rugpjūčio 12 d., joje dalyvaus daugiau kaip šimtas valstybių, tikimasi, kad parodą aplankys 8 mln. žmonių [3].

Aplinkos ministerijos Visuomenės informavimo ir ryšių su visuomene departamentas nuolat informuoja visuomenę apie aplinkos sektoriaus aktualijas ir problemas, pristato žiniasklaidai šio sektoriaus objektus. Tuo tikslu rengiami pranešimai žiniasklaidai, organizuojamos spaudos konferencijos. Informacija skelbiama ministerijos interneto tinklalapyje.

Visuomenei teikiama informacija, susijusi su aplinkos kokybės, gamtos išteklių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemonių įgyvendinimu. Ministerijos specialistai konsultuoja ir nuolat dalyvauja įvairiose konferencijose, seminaruose, kitų institucijų įgyvendinamuose projektuose. Aplinkosauginis informavimas yra integruotas į teisės aktus, reglamentuojančius aplinkos apsaugą.

2.2. Visuomenės informavimą apie aplinkos apsaugą reglamentuojantys teisės aktai

Visuomenės informavimas yra viena iš pagrindinių priemonių siekiant įgyvendinti aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi tikslus. Tai įvardijama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2003/4/EB 2003 m. sausio 28 d. dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB, Orhuso Konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo, priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos apsaugos klausimais.

Šie teisės aktai remiasi esminėmis žmogaus teisėmis į švarią ir sveiką aplinką, pripažinimu, kad kiekvienas visuomenės narys privalo saugoti aplinką, gerinant jos būklę. Direktyvoje 2003/4/EB dėl laisvo prieinamumo prie informacijos apie aplinką bei Direktyvoje dėl viešojo naudojimosi informacija ir panaikinanti direktyvą 90/313/EEB sakoma, kad padidintos visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir tokios informacijos platinimas padeda geriau suvokti aplinkosaugos klausimus, laisvai pasikeisti nuomonėmis, veiksmingiau visuomenei dalyvauti priimant su aplinkos apsauga susijusius sprendimus ir galiausiai, pagerinti aplinką, jos tikslas yra užtikrinti teisę susipažinti su valdžios institucijų turima arba joms skirta informacija apie aplinką ir nustatyti naudojimosi šia teise pagrindines sąlygas. Taip pat, užtikrinti, kad laikui bėgant informacija apie aplinką palaipsniui būtų pateikiama ir platinama visuomenei taip, kad būtų galima pasiekti, jog informacija apie aplinką būtų kuo prieinama ir platinama visuomenei [8].

Reglamente dėl Orhuso Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo ES institucijose ir įstaigose išsamiai ir laiku turi informuoti apie aplinkos būklę, norint įtraukti visuomenę į aplinkosaugos politikos formavimą ir sprendimo priėmimą. Šiuo metu gana dažnas reiškinys – pavėluota piliečių ar bendruomenės reakcija, kai nebėra galimybių pakeisti sprendimų. Orhuso Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir kreiptis į teismus aplinkos apsaugos klausimais įteisina „suinteresuotosios visuomenės“ sąvoką, tačiau išprususios, suvokiančios aplinkosaugos būtinumą visuomenės formavimas yra ilgas procesas [9].

Direktyvos ir Konvencijos reikalavimams įgyvendinti buvo sukurta teisinių ir organizacinių priemonių sistema, svarbiausios jų yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1175 patvirtinta Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarka (Žin., 1999, Nr. 90-2660, 2005, Nr. 26-831, 2010, Nr. 19-864). Kitas svarbus dokumentas yra Valstybės ir savivaldybių institucijų turimos Informacijos apie aplinką sąvadas.

Informacijos teikimo pobūdį, mastą ir pagrindines sąlygas reglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės institucijų įstatymas (Žin., 2000, Nr. 10-236; 2005, Nr. 139-5008, 2009, Nr. 75-3064) [17], 2007 m. rugpjūčio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 875 patvirtintos Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės (Žin., 2007, Nr. 94-3779) [19]. Šie dokumentai taip pat numato ir valstybės atsakomybę sukurti būtinas sąlygas, kad visuomenė gautų reikalingą informaciją apie aplinką, dalyvautų formuojant aplinkos apsaugos politiką bei priimant sprendimus aplinkosaugos klausimais.

Visuomenei yra sudarytos sąlygos susipažinti su informacijos teikimo procedūromis. Kaip jau minėta, informacijos prieinamumo supaprastinimui institucijose yra įsteigtos informacijos atstovo tarnybos, t.y. padalinys ar darbuotojas, atsakingas už informacijos teikimą pagal „vieno langelio“ principą. Pagal Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių (Žin., 2000, Nr. 94-3779) nuostatus institucijos turi nurodyti turimos informacijos apie aplinką sąvadą, informacijos fiksavimo formą, informacijos pateikimo klausėjui terminus, paslaugų kainas, apmokėjimo tvarką ir kitus reikalavimus [19].

Kiti svarbūs tyrime nagrinėjami teisės aktai:

- Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija (patvirtinta 2007 m. balandžio 28 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K (2007) 1808);
- Sanglaudos skatinimo veiksmų programa (patvirtinta 2007 m. liepos 30 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K (2007) 3738).

Šis šaltinių derinys užtikrina pagrindinius tyrimo duomenų poreikius. Dokumentai, kuriais reglamentuojama parama, bei nacionaliniai strateginiai dokumentai naudoti tyrimo pagrindui.

2.2.1. Visuomenės informavimo įstatymas

Svarbus Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo dokumentas yra Visuomenės informavimo įstatymas. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas nustato viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarką, viešosios informacijos rengėjų, platintojų, jų dalyvių, žurnalistų bei jų veiklą reglamentuojančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę. Viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai [18].

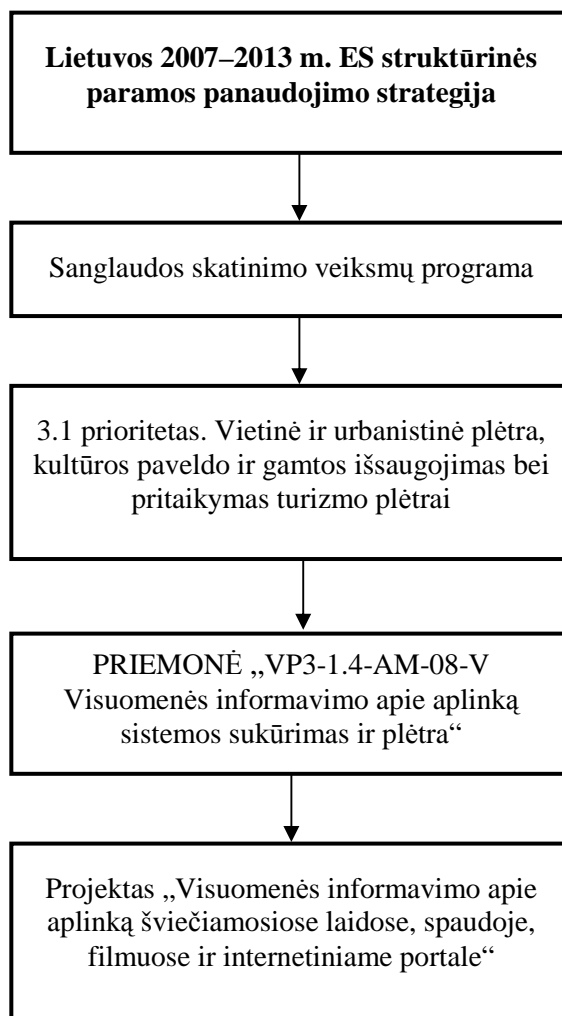
Šio įstatymo 3 straipsnis įtvirtina informacijos laisvės principą, bei nurodo, kad: „Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę.“. Išanalizavus šią nuostatą, darytina išvada, jog joje minimi principai, kuriais savo veikloje turi remtis viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai, įtvirtinti tam, kad užtikrinti visų asmenų teisę į visuomenės informavimą apie aplinką. O viešoji informacija turi būti pateikta teisingai, tiksliai ir nešališkai [18].

Efektyvūs aplinkosaugos sprendimai demokratinėje visuomenėje negali būti įgyvendinti be piliečių teisės laisvai gauti informaciją, apie kurią kalbama Visuomenės informavimo įstatyme 4 straipsnyje: „Kiekvienas asmuo turi teisę laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, nevaržomai rinkti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Laisvė rinkti, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei yra būtina apsaugoti konstitucinę santvarką, žmogaus sveikatą, garbę ir orumą, privatų gyvenimą, dorovę.“. Kalbant apie informacijos laisvę kiekvienas asmuo turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybės institucijų viešąją informaciją. Valstybės ir savivaldybės institucijos privalo Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės įstaigų įstatymo bei kitų įstatymų numatyta tvarka teikti viešąją informaciją, taip pat ir turimą privačią informaciją, išskirus tuos atvejus, kai ta informacija nėra teikiama [18].

Siekiant užtikrinti, kad visuomenė aktyviai dalyvautų formuojant visuomenės informavimą apie aplinką, labai svarbu kuo plačiau ir intensyviau skleisti informaciją, naudojant patrauklias ir skatinančias priemones. Tuo labiau, kad viešosios informacijos rengėjais ir platintojais gali būti visi Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių asmenys, kaip tai nurodyta Visuomenės informavimo įstatyme 22 straipsnyje. Viešoji informacija apie rengėją ar platintoją turi būti paskelbta visuomenės informavimo priemonėje apie gautą paramą, kokio dydžio ir iš ko gauta. Viešoji informaciją turi būti platinama, kaip tai nurodo šio įstatymo 26 straipsnis: „Informaciją visuomenei platina pats viešosios informacijos rengėjas arba kitas asmuo pagal sutartį su viešosios informacijos rengėju ar turėdamas šio leidimą.“ [18].

2.2.2. ES struktūrinės paramos panaudojimas informuojant Lietuvos visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas

ES struktūrinių fondų parama Lietuvai 2007–2013 m. teikiama pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas, skirtas strategijai įgyvendinti (žr. 7 pav., sudarė šio magistrinio darbo autorė).

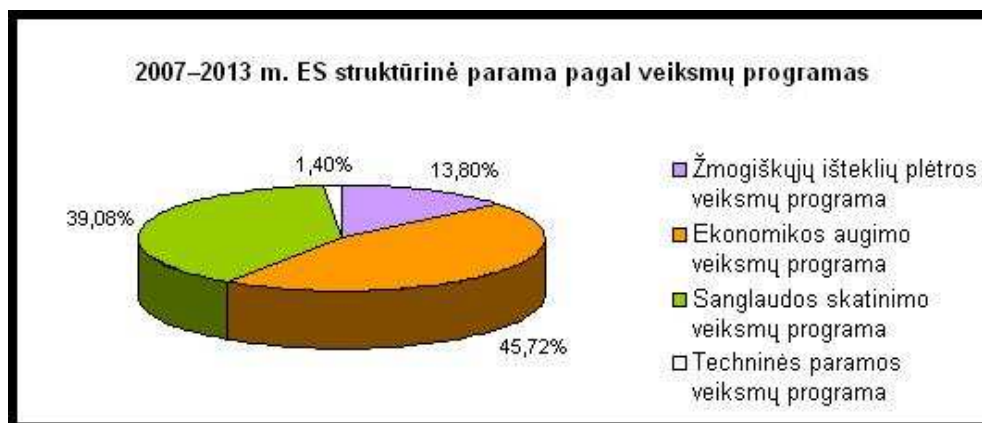
7 pav. ES struktūrinės paramos panaudojimas

2007–2013 m. laikotarpiu ES struktūrinė parama yra Lietuvos nacionalinės politikos įgyvendinimo priemonė, todėl Sanglaudos ir struktūrinių fondų lėšos administruojamos vieningai, o finansinė parama įtraukiama į nacionalinio biudžeto planavimo procesą. Gyvenimo aplinkos ir kokybės gerinimui, mažinant atskirų regionų skirtumus, skiriama 39,08 proc. visos 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos [3].

Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje nustatytas pagrindinis ES struktūrinės paramos panaudojimo tikslas – sparčiai gerinti sąlygas gyventi Lietuvoje, kad ūkio augimo teikiama nauda pasiektų visus Lietuvos gyventojus [29]. Šioje

strategijoje yra pabrėžiama, jog jos vizijai įgyvendinti reikalingas ne tik spartus Lietuvos ūkio augimas ilguoju laikotarpiu, bet ir papildomi veiksmai siekiant, kad spartus ūkio augimas bei gyvenimo kokybės gerėjimas pasiektų kuo daugiau žmonių.

Paramos panaudojimo strategija išskirta į keturias programas: Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa, Ekonomikos augimo veiksmų programa, Sanglaudos skatinimo veiksmų programa ir Techninės paramos veiksmų programa. Veiksmų programos padės įgyvendinti strategijoje iškeltus tikslus ir uždavinius (žr. 8 pav.) [10].

8 pav. 2007–2013 m. laikotarpiu ES struktūrinės paramos veiksmų programos [10]

Sanglaudos skatinimo veiksmų programa turi įgyvendinti viziją apie darnesnę visuomenę. Kaip nurodo pats veiksmų programos pavadinimas, šios programos pagrindinis tikslas ir vizija yra platesnė socialinė sanglauda Lietuvoje [29]. Socialinė sanglauda reiškia poreikį užtikrinti, kad Lietuvos gyventojai jaustųsi vienos bendruomenės dalimi ir atskiros socialinės grupės dalytųsi ekonominės plėtros nauda. Lietuvos ūkio augimas ilguoju laikotarpiu gali būti stabilus ir darnus tik turint tvirtą pagrindą, kurį garantuoja ne tik konkretūs gamybos veiksniai ir jų kokybė, bet ir platesnės prielaidos, apimančios integruotą visuomenę bei deramą dėmesį aplinkai. Siekiant sanglaudos, o kartu ir geresnės gyvenimo kokybės plačiąja prasme, labai svarbus tampa Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje akcentuojamas poreikis užtikrinti viešųjų paslaugų prieinamumą bei kokybę, aktyvų vietinio plėtros potencialo išnaudojimą bei darnų turimų gamtinių išteklių vartojimą [15].

Pirmasis Sanglaudos skatinimo veiksmų programos prioritetas „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ apima visą kompleksą veiksmų, vienijamų vieno siekio – paskatinti efektyvų vietos potencialo išnaudojimą ūkio plėtros procese. Įgyvendinant šį prioritetą užtikrinti darnią, visavertę ir sveiką aplinką žmogui dirbti ir gyventi, gamtos kultūros vertybių bei gamtinių resursų išsaugojimas taip pat sudarys patrauklias sąlygas pažintinio turizmo plėtrai, o taip pat prisidės prie tolesnio miestų ir kaimo vietovių vystymosi.

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonė Nr. VP3-1.4-AM-08-V „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“ prisidės prie uždavinio – skatinti gamtos išteklių (visų pirma, vandens, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimą, sudarant sąlygas efektyviai juos pritaikyti gyventojų ir ūkio reikmėms – įgyvendinimo [29].

Priemonė Nr. VP3-1.4-AM-08-V „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“ tikslas – sukurti ir plėtoti visuomenės informavimo apie aplinką sistemą, kuri užtikrintų veiksmingą visuomenės informavimą apie aplinkos būklę ir kitus su aplinka susijusius klausimus, formuoti aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi politiką, sudarant palankias sąlygas visuomenei dalyvauti sprendimų priėmimo procese [29].

Aplinkos ministerija įgyvendina visuomenės informavimo apie aplinkos apsaugą ir darnų vystymąsi priemonę – visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame naujienų portale projektą, patvirtintą, vadovaujantis Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių, patvirtintų LR Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1443 nuostatomis ir atsižvelgiant į Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedą, patvirtintą LR Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 787 [22], 2009 m. spalio 13 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-610 „Dėl priemonės Nr. VP3-1.4-AM-08-V „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“ valstybės projektų sąrašo Nr. 01 patvirtinimo“. Projektas atitinka 2008 m. spalio 17 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-542 patvirtintą Aplinkos sektoriaus 2007-2013 m. periodo viešinimo priemonių programą [3].

2.3. Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklos modelis informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių specialisto paskirtis yra teikti visuomenei ir žiniasklaidai informaciją, atspindinčią oficialią Aplinkos ministerijos ir aplinkos ministro poziciją. Šias pareigas einantis valstybės tarnautojas vykdo funkcijas bendrojoje veiklos srityje – viešieji ryšiai, institucijos įvaizdžio formavimas.

Šias pareigas einantis specialistas yra susipažinęs su Lietuvos Respublikos įstatymais, Vyriausybės nutarimais bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais aplinkos apsaugą bei visuomenės informavimą, išmano Europos Sąjungos direktyvų bei tarptautinių susitarimų (konvencijų), reglamentuojančių informacijos apie aplinką teikimą visuomenei, reikalavimus. Rengia viešųjų ryšių projektus bei organizuoja jų įgyvendinimą.

Aplinkos ministerijos Viešųjų ryšių specialistas rengia:

- pranešimus žiniasklaidai, informaciją ministerijos interneto puslapiui, straipsnius apie aplinkos apsaugos aktualijas, taip pat darnaus vystymosi ir kitais ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais;
- ministerijos leidinius, informacinio ir šviečiamojo pobūdžio medžiagą;
- įsakymų (potvarkių) projektus Viešųjų ryšių tarnybos kompetencijai priskirtais klausimais;
- kūrybinius konkursus žurnalistams, jų susitikimus su ministerijos specialistais, įgyvendina projektus, skatinančius žiniasklaidos domėjimąsi temomis, susijusiomis su ministerijos veikla [informacija gauta per ekspertinį interviu žr. 1, 2 priedai p. 55-56].

Aplinkos ministerijoje viešųjų ryšių specialistas organizuoja seminarus ir konferencijas žiniasklaidos atstovams, visuomenei informacines kampanijas, viešųjų ryšių akcijas. Taip pat analizuoja įstaigų prie ministerijos ir ministerijos reguliavimo sričiai priskirtų įstaigų ryšių su visuomene veiklą ir teikia siūlymus, kaip ją tobulinti. Viešųjų ryšių specialistas nustatyta tvarka atstovauja ministerijai kitose institucijose ar jų organizuojamuose renginiuose viešųjų ryšių klausimais, vykdo kitus aplinkos ministro pavedimus, susijusius su visuomenės informavimu. Viešųjų ryšių specialisto vaidmuo ministerijoje yra itin svarbus – tai rodo jo tiesioginis pavaldumas aplinkos ministrui.

Atsižvelgiant į veiklos tikslus, Aplinkos ministerija komunikuoja su visuomene pagal tam tikrą modelį, atitinkantį komunikacinius tikslus ir poreikius. Visuomenės informavimas Aplinkos ministerijoje vyksta taikant informacinį viešųjų ryšių modelį, kuriuo tikslas informacijos skleidimas. Informacijos teikimo pobūdis vienkryptis, bet skvarbus. Šio modelio „Šaltinis -> tekstas“ naudojimo tikslas yra tiesiog informacijos skleidimas, kuriuo nebūtinai siekiama įtikinti visuomenę, bet svarbūs yra informacijos pilnumas ir teisingumas. Šis modelis nurodo institucijos vertybes ir veiklos šabloną. Aplinkos ministerijos užduotis skleisti informaciją, neturint tikslo kažką įrodyti visuomenei, bet siekiant jai išsamiai pristatyti informaciją, jos vykdomą veiklą, aktualią problemą. Pagal poreikį bei skiriamą finansavimą atlieka nedidelius tyrimus, kuriais aiškinamasi, kokią informaciją turi visuomenė, kokios jai trūksta, kaip informacija geriau pasiektų interesantą. Šį modelį naudoja daugelis valstybės institucijų.

Siektina, kad būtų taikomas dvipusis simetrinis modelis, kuriuose atsispindi mokslinis įtikinimas ir tarpusavio supratimas tarp institucijos ir auditorijos. Informacijos teikimo pobūdis dvikryptė, subalansuota komunikacija, kurioje sąveikos modelis yra: „Šaltinis <-> tekstas“ t.y. grįžtamasis ryšys, kuris parodo informacijos efektyvumą, naudingumą visuomenei. Informacija ne tik skleidžiama visuomenei, bet ir nustatomas grįžtamasis ryšys. Dvikrypčiame simetriniame

modelyje siekiama abipusio supratimo; visuomenės nuomonės ir elgesio tyrimai panaudojami ne visuomenei įtikinti, o supratimui, išiklausymui ir, jei reikia, institucijos veiklai koreguoti.

Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių priemonės galima išskirti į tris viešųjų ryšių grupes: pristatančios ir informuojančios, įvykiai ir renginiai bei skatinamosios. Pristatančios ir informuojančios priemonės yra įprastinės: pranešimai spaudai, straipsniai, spaudos konferencijos, lankstukai, katalogai, leidiniai. Įvykiai ir renginiai kaip viešųjų ryšių taikymo priemonės aplinkos ministerijoje yra konferencijos, posėdžiai, seminarai, specialiosios dienos, parodos, akcijos, įvairūs renginiai, metinės ataskaitos ir pan. Skatinamosios priemonės – premijos, pažymėjimai, pagarbos ar padėkos laišakai ir kt.

Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių specialistai rengia nemažai rašytinės informacijos, kurią žiniasklaida gali įvairiai panaudoti. Pranešimą spaudai apie aplinką, apie aktualią problemą, apie renginį, ypatingas aplinkosaugos ar darnaus vystymosi naujienas žiniasklaida panaudoja ir kaip pagrindą žinutei parengti, ir kaip papildomą informaciją rengiant tam tikrus interviu, probleminius, analitinius straipsnius, apžvalgas, kaip informaciją į įvykių kronikas. Organizuoja spaudos konferenciją faktui paskelbti ar įvykiui reprezentuoti derindama su pranešimu spaudai. Žiniasklaidai parengiamas informacinis paketas su žiniasklaidai svarbiais gauti ir aplinkos ministerijai svarbiais perteikti papildais: su faktų rinktine, atvejo analize, trumpais pranešimais aktualia tema, lankstukais bei kitokia papildoma medžiaga.

Visuomenės informavimo akcija „Europos judrioji savaitė“, kurios metu siekiama paskatinti gyventojus naudotis visuomeniniu transportu, važiuoti dviračiais ir vaikščioti, taip pat paremti šias transporto rūšis ir investuoti į naują būtiną infrastruktūrą. Judrioji savaitė, kurios renginiai vyksta kasmet, sulaukia didelio susidomėjimo iš įvairiausių tikslinių grupių. Pagrindinis Europos judriosios savaitės tikslas – didinti visuomenės informuotumą apie poreikį kovoti su tarša, atsirandančia dėl intensyvėjančio motorinių transporto priemonių eismo miestuose. Iš tiesų tai ne tik kovos su oro tarša ar triukšmu, bet ir gyvenimo mieste kokybės gerinimo klausimas.

Aplinkos ministerija taip pat skiria įvairias premijas: Viktoro Bergo, Česlovo Kudabos, Aplinkos ministerijos apdovanojimas už kūrybinius laimėjimus urbanistikos ir architektūros srityse. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Viktoro Bergo premija skiriama Aplinkos ministerijos sistemos darbuotojams už reikšmingus darbus arba ilgametę rezultatyvią veiklą aplinkos formavimo ir apsaugos srityje. Premija įteikiama kas dveji metai (nelyginiais metais), birželio mėnesį, Pasaulinę aplinkos apsaugos dieną. Česlovo Kudabos premija skiriama Lietuvos visuomeninėms ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms arba jų nariams, kitiems asmenims už aktyvią ir naudingą visuomeninę veiklą arba reikšmingus darbus aplinkos formavimo ir apsaugos srityje. Premija įteikiama kas dveji metai (lyginiais metais), birželio mėnesį, Pasaulinę

aplinkos apsaugos dieną. Aplinkos ministerijos apdovanojimo už kūrybinius laimėjimus urbanistikos ir architektūros srityse skyrimo taisyklės reglamentuoja Aplinkos ministerijos apdovanojimo už kūrybinius laimėjimus urbanistikos ir architektūros srityse skyrimo tikslą, dydį, vertinimo kriterijus, skyrimo tvarką, vertinimo komisijos darbo organizavimo tvarką. Apdovanojimas skiriamas kartą kas dveji metai. Apdovanojimą sudaro įrėmintas aplinkos ministro pasirašytas diplomatas – pažymėjimas ir piniginė premija.

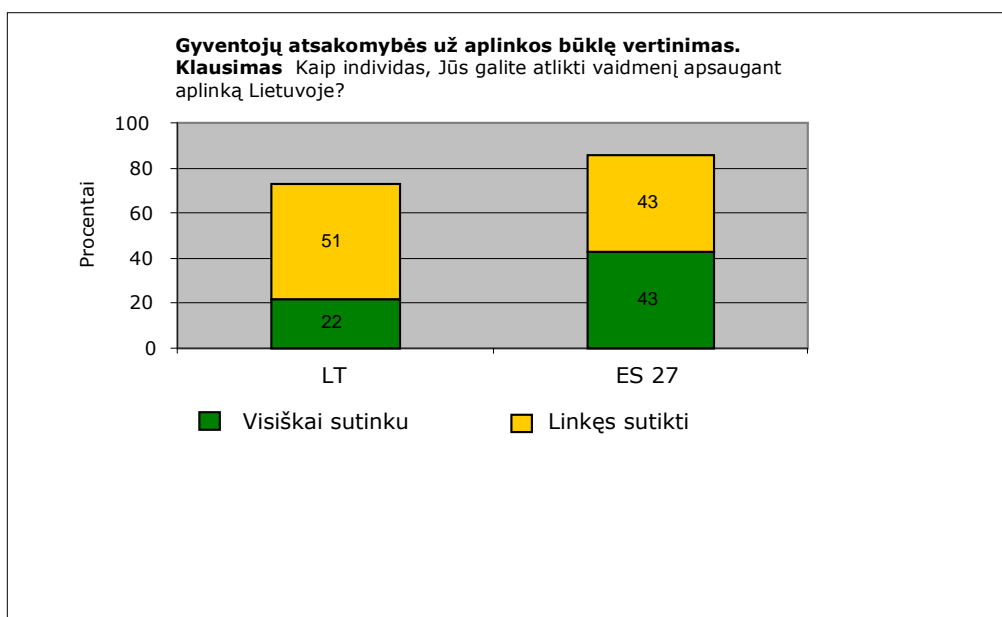
Apibendrinus galima pasakyti, kad aplinkos ministerijos viešieji ryšiai kuria ir įgyvendina komunikaciją kaip institucijos ir atitinkamos auditorijos. Informuoja visuomenę apie įvairias problemas, sudaro nuomonę apie save kaip instituciją bei kuria palankų požiūrį. Komunikuoja su visuomene informaciniu viešųjų ryšių modeliu, skleidžiant informaciją be gyžtamojo ryšio.

Tarpusavio ryšiai yra viena didžiausių vertybių šiuolaikiniame pasaulyje, tačiau Aplinkos ministerijos viešųjų ryšių specialistai grįžtamąjį ryšį įvertina pagal žmonių reagavimą į pranešimus spaudai, kuris neparodo pilnavertės komunikacijos. Ji turi būti aiški, paremta visiems suprantamais principais, grįžtamoju ryšiu, o idėjos – pagrįstos, bet kartu netikėtos, įtraukiančios į aplinkos apsaugą ir tausojimą, siekiant, kad Lietuvos gyventojai dalyvautų sprendžiant aplinkos klausimus bei keičiant asmeninę elgseną į palankesnę aplinkai.

2.4. Informavimo apie aplinkos apsaugos problemas Lietuvoje būklės analizė

Europos Sąjungos mastu lietuviai yra vieni mažiausiai besidominčių aplinkosaugos problemomis. Pagal 2008 m. Europos piliečių požiūrio į aplinką tyrimo „Eurobarometras“ rezultatus, Lietuvos piliečių informuotumo apie aplinkos problemas lygis dar yra žemas tik 38 proc. Šiuo rodikliu Lietuva smarkiai atsilieka ne tik nuo Europos Sąjungos vidurkio, kuris siekia 55 proc., bet ir naujųjų ES narių, tokių kaip Lenkija 55 proc., Estija 53 proc. ar Latvija 52 proc [7].

Skirtumai tarp Lietuvos ir kitų Europos Sąjungos gyventojų išryškėja analizuojant polinkį prisiimti asmeninę atsakomybę už aplinkos problemas dalį. Su teiginiu „*Kaip individas, Jūs galite atlikti vaidmenį apsaugant aplinką Lietuvoje?*“ sutiko 73 proc. respondentų iš Lietuvos, o Europos Sąjungos vidurkis yra 86 proc. (žr. 9 pav. p. 34).

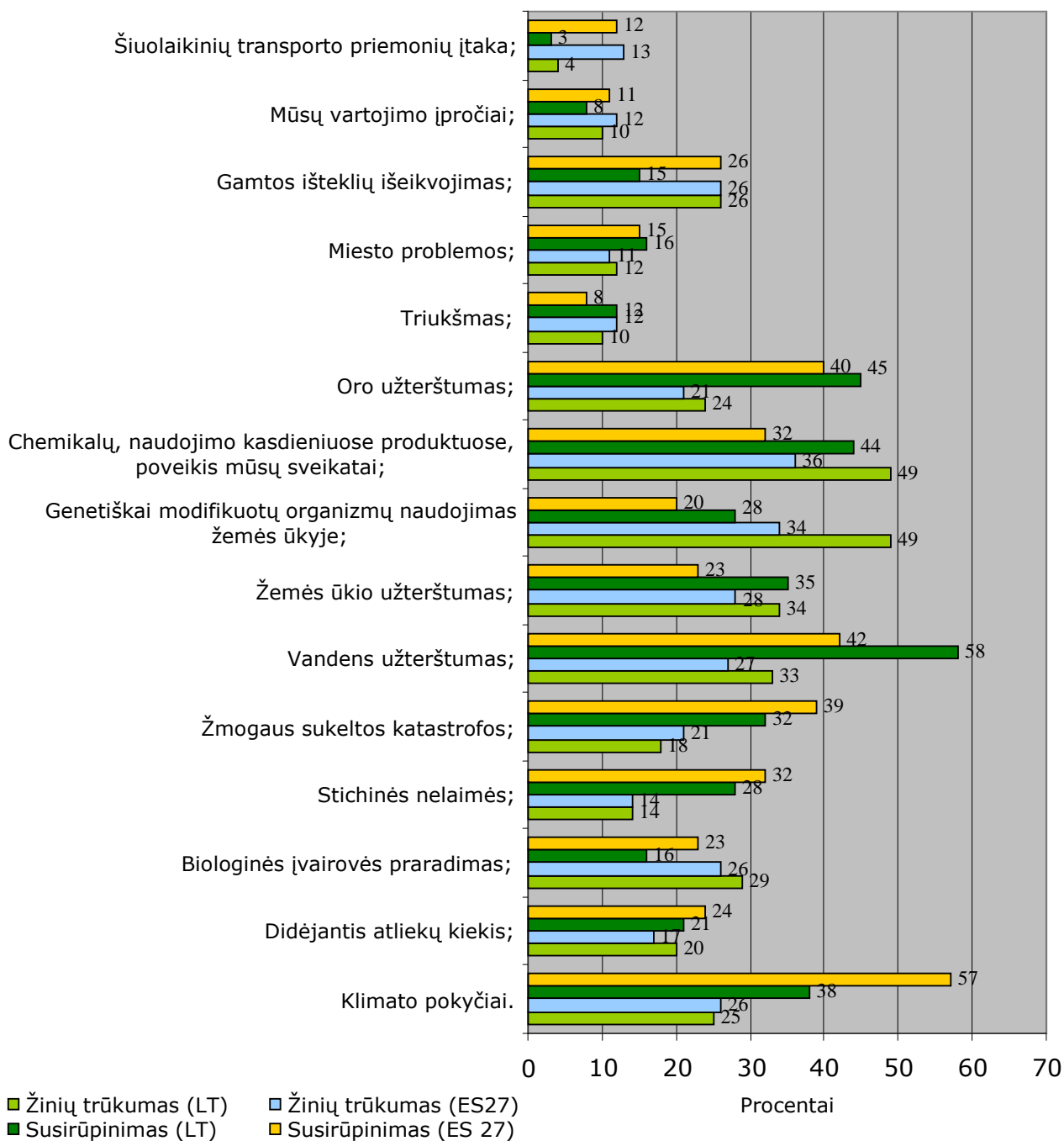
9 pav. Gyventojų atsakomybės už aplinkos būklę vertinimas [7]

Dauguma respondentų suvokia ir jaučia aplinkos problemų poveikį savo kasdieniniam gyvenimui, todėl didesnę dalis jų linkę atlikti vaidmenį apsaugant aplinką Lietuvoje.

Aplinkosauga yra labai plati ir kompleksinė sritis, o Lietuvoje neretai įsivaizduojama, kad tai – tiesiog gamta. Iš tikrųjų aplinkosauga susijusi ir su ekonomika, ir su politika, visuomenės plėtra. Jai nesvetimi ir mokslo bei pažangos pasiekimai, transporto energetika, komunalinis ūkis.

Į „Eurobarometro“ tyrimo klausimus [7] – *apie kokias aplinkosaugos problemas respondentams labiausiai trūksta informacijos ir kuriomis iš jų respondantai yra labiausiai susirūpinę* – gauti atsakymai ne tik atskleidžia respondentų suvokiamų žinių trūkumą atskirose srityse, bet taip pat iliustruoja jų požiūrį į aplinką. Bendros respondentų iš Lietuvos atsakymų tendencijos yra panašios kaip ir kitose Europos Sąjungos šalyse. Svarbiausia aplinkosaugos problema lietuviai laiko vandens užterštumą (58 proc.). Lietuviams aktuali ir oro tarša (45 proc.), kasdieniniuose produktuose naudojamų chemikalų įtaka sveikatai (44 proc.), klimato kaita (38 proc.) ir trąšų, pesticidų naudojimas žemės ūkyje (35 proc.). Pastaraisiais klausimais Lietuvos respondantai išreiškia didelį susirūpinimą. Kiek mažesnę kelia didėjantis atliekų kiekis (21 proc.), biologinės įvairovės praradimas (16 proc.) ir gamtos išteklių išsekvojimas (15 proc.). Reikia pastebėti, kad Lietuvos gyventojai dažniau nei kiti Europos Sąjungos piliečiai teigia, kad jiems trūksta informacijos apie paminėtas aplinkos problemas (žr. 10 pav. p. 35).

Žinių trūkumas ir susirūpinimas skirtingomis aplinkos temomis. Klausimai:
 Prašau nurodyti penkias sritis, apie kurias, Jūsų manymu, Jums trūksta žinių labiausiai. Prašau nurodyti penkias sritis, dėl kurių Jūs labiausiai nerimaujate.

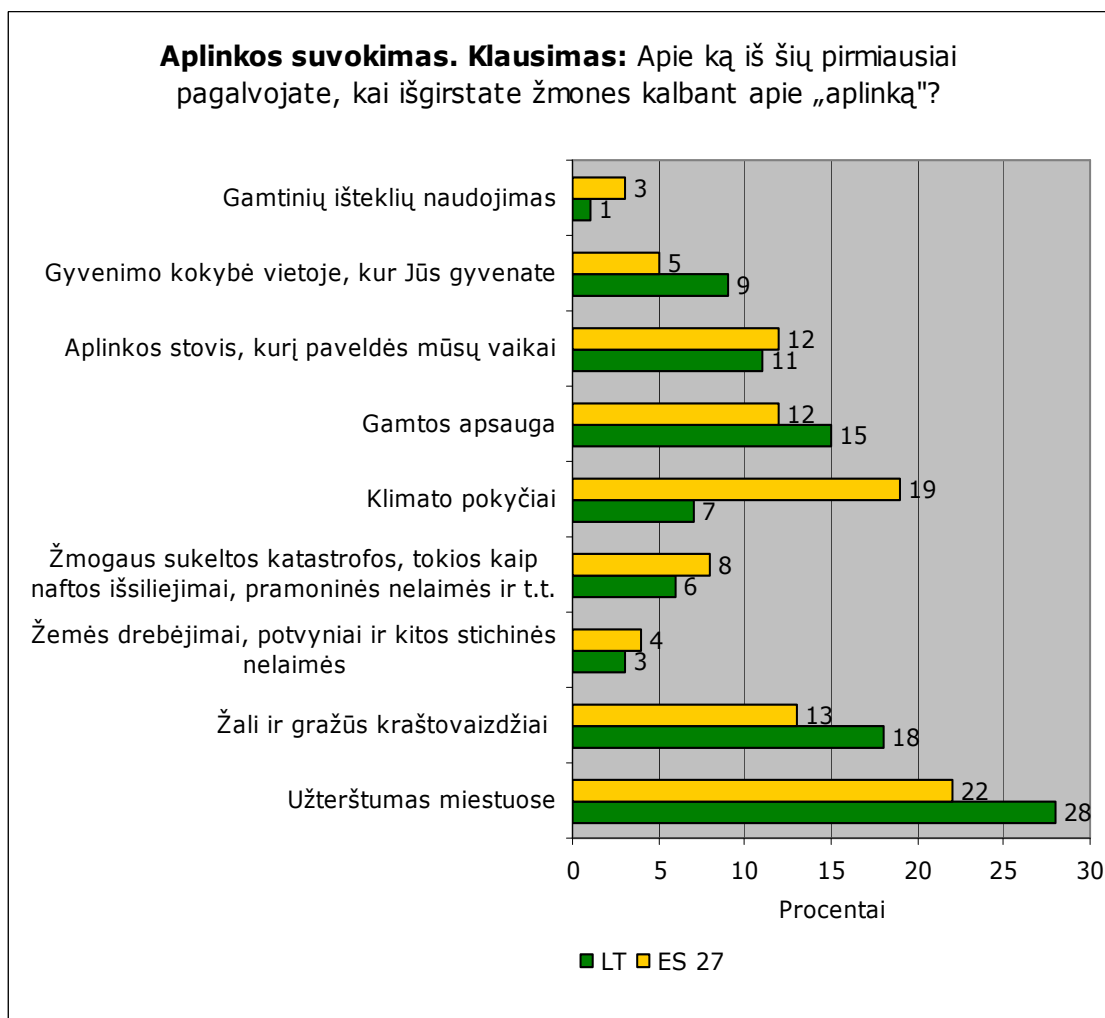

10 pav. Žinių trūkumas ir susirūpinimas skirtingomis aplinkos sritimis [7]

Tokie Lietuvos piliečių informuotumo domenys rodo, kad lietuviai mažiau linkę priimti asmeninę atsakomybės dalį už aplinkos problemas. Atitinkamai labiau nei kiti europiečiai esame susirūpinę ir daugiau informacijos pageidaujame temomis, kurios susijusios su kasdieniu vartojimu ir artimiausia mūsų aplinka ir rečiau nei kiti europiečiai linkę rūpintis ir pageidauti informacijos apie tas aplinkos problemas, kurios susijusios su kolektyvinėmis visuomenės pastangomis bei globaliniais aplinkos pokyčiais. Ypač skiriasi lietuvių ir kitų europiečių susirūpinimas dėl klimato kaitos. Tačiau tai – asmeniniai respondentų vertinimai, tad didelis poreikis informacijai nebūtinai reiškia, kad jį būtina ar netgi įmanoma patenkinti. Žemas poreikis informacija ar susirūpinimas atskiromis temomis gali parodyti tai, kad respondantai nepakankamai giliai suvokia konkrečios problemos svarbą ir jų poveikį jų gyvenimui. Šiuos duomenis naudojant kartu su aplinkos būklės tyrimų duomenimis bei dokumentuose nustatytais aplinkos politikos ir aplinkosaugos problemų viešinimo prioritetais, galima priimti geriausius, t.y. racionaliausius ir viešąjį interesą labiausiai atitinkančius informavimo sprendimus.

Apklauso duomenys rodo, kad nepaisant žemesnio ekonominio išsivystymo, Lietuvoje, panašiai kaip ir kitose ES šalyse, aplinkos poveikis gyvenimo kokybei vertinamas kaip labai svarbus – ne mažiau svarbus už kitus socialinius veiksnius ir tik nežymiai mažiau svarbus už ekonominius veiksnius. Lietuvoje panašiai kaip ir kitose ES valstybėse manoma, kad nacionalinė plėtra turėtų būti vertinama vienodai atsižvelgiant tiek į ekonominius, tiek ir aplinkos bei socialinius rodiklius Net 58 proc. respondentų iš Lietuvos (64 proc. iš kitų ES valstybių) teigia, kad aplinkos apsauga turėtų būti prioritetu prieš ekonominę plėtrą [7].

Nepaisant panašiai vertinamos aplinkos svarbos gyvenimo kokybei, aplinkos sąvoka skirtingose šalyse suvokiama skirtingai. Tai iliustruoja atsakymai į klausimą „*Apie ką pirmiausiai pagalvojate, kai išgirstate žmones kalbant apie aplinką?*“ Lietuviai (28 proc.), dažniau nei kiti europiečiai (22 proc.) linkę aplinką sieti su užterštumu miestuose ir gyvenimo kokybe vietoje, kurioje gyvena atitinkamai 9 proc. ir 5 proc. (žr. 11 pav. p. 37). Lietuviams taip pat artimesnis tradicinis aplinkos suvokimas – aplinka respondentams iš Lietuvos dažniau nei kitiems europiečiams asocijuojasi su žaliais ir gražiais kraštovaizdžiais (18 proc. ir 13 proc.) ir gerokai rečiau su klimato pokyčiais (7 proc. ir 19 proc.). Klimato pokyčius rečiau sieti su aplinka būdinga daugumos naujųjų ES šalių-narių gyventojams. Šios dvi temos žymi gana skirtingus požiūrius į aplinką.

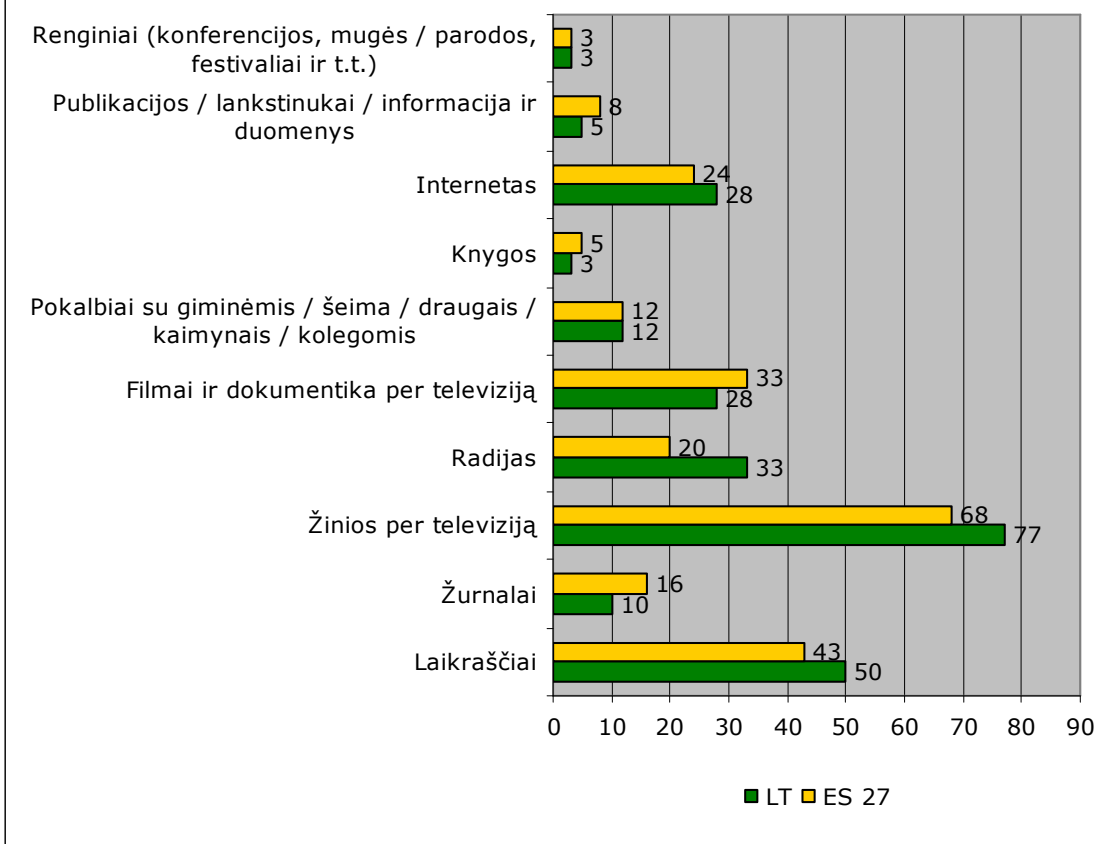
11 pav. Aplinkos suvokimas [7]

Tiek šis klausimas tiek ir problemų, dėl kurių labiausiai nerimaujama, išskyrimas rodo, kad lietuviai labiau linkę aplinką sieti su tradiciniais įvaizdžiais bei artimiausia aplinka, o ne globaliomis problemomis, kurių suvokimui reikia daugiau žinių. „Eurobarometro“ tyrimo ataskaitoje teigiama, kad aplinką sieti su globaliomis problemomis labiau linkę išsilavinę ir jaunesni respondentai [7].

Patys gyventojai nelinkę tikėti informavimo, kaip aplinkos problemas sprendžiančios viešosios politikos priemonės, efektyvumu. Šį požiūrį galima susieti su tuo, jog lietuviai mažiau linkę prisiimti asmeninę atsakomybę už aplinkos taršą (žr. 9 pav. p. 34). Todėl informavimas sutelkiamas į asmeninę elgseną bei požiūrio į jos poveikį aplinkai keitimą.

Informavimo šaltiniai ir kanalai, kuriais Lietuvos gyventojai linkę gauti informacijos ir kuriais labiausiai pasitiki, nesiskiria nuo bendrų žiniasklaidos vartojimo tendencijų Lietuvoje. Tendencijos, kurias atskleidžia šiuos aspektus rodantys „Eurobarometro“ tyrimo klausimai, yra gerai žinomos žiniasklaidos tyrinėtojams ir šioje srityje dirbantiems profesionalams (žr. 12 pav. p. 38). Jos mažai kinta per pastaruosius dešimt metų.

Pagrindiniai informacijos apie aplinką kanalai. Klausimas:
 Prašau iš šio sąrašo nurodyti tris pagrindinius informacijos apie aplinką kanalus (ne daugiau trijų).

12 pav. Pagrindiniai informacijos apie aplinką kanalai [7]

Bendros pirmenybių pasirenkant informavimo šaltinius tendencijos panašios kaip ir kitose Europos Sąjungos šalyse, tačiau lietuviai išsiskiria savo polinkiu gauti informacijos iš televizijos žinių (Lietuvoje – 77 proc., ES – 68 proc.), laikraščių (Lietuvoje – 50 proc., ES – 43 proc.) ir radijo (Lietuvoje – 33 proc., ES – 20 proc.). Kiek rečiau informacijos aplinkos klausimais tikimasi iš žurnalų (Lietuvoje – 10 proc., ES – 16 proc.) ar televizijoje transliuojamų filmų bei dokumentikos (Lietuvoje – 28 proc., ES – 33 proc.). Tokį atotrūkį galima paaiškinti šių informavimo priemonių aplinkos tema trūkumu Lietuvoje. Labiausiai lietuviai pasitiki informavimo šaltinių įvairove t. y. laikraščiais, radiju, aplinkos apsaugos asociacijomis, tarptautinėmis organizacijomis, bet vis dėl to pirmenybę teikia televizijai, mokslininkams. Lietuviai ne tik gausiai vartoja televiziją, bet ir ypač pasitiki televizijoje skleidžiama informacija – ja labiausiai pasitikima ir aplinkos temomis. Tai patvirtina ir „Eurobarometro“ tyrimas [7].

Ši informavimo apie aplinką būklės analizė rodo, kad Lietuvos visuomenė yra mažai informuota palyginus su Europos Sąjungos šalimis-narėmis. Respondentai iš Lietuvos pripažįsta, kad jiems trūksta informacijos apie aplinkos apsaugą ir šioms problemoms jie nėra abejingi bei

linkę prisiimti vaidmenį apsaugant aplinką. Tačiau Lietuvos gyventojai asmeninę atsakomybės dalį už aplinkos problemas linkę prisiimti kur kas rečiau nei kiti europiečiai. Nors Lietuvoje pramoninis užterštumas yra palyginti nedidelis, lietuviai kur kas dažniau nei kiti europiečiai linkę manyti, jog didieji teršėjai yra pramonė ir pan., todėl jie turėtų atsakyti už aplinkos problemas. Lietuvoje vyrauja tradicinis aplinkos suvokimas. Lietuviai aplinką pirmiausiai sieja su užterštumu miestuose ar gražiais kraštovaizdžiais, o labiausiai ir dažniau nei kitus europiečius lietuvius jaudina buitį ar artimiausią aplinką veikiančios problemos. Nagrinėtos apklausos duomenys patvirtina gerai žinomus faktus, kad Lietuvos gyventojai, labiau nei kiti europiečiai informacijai gauti yra linkę naudotis masinėmis informavimo priemonėmis, o pasitikėjimas jomis Lietuvoje yra labai didelis. Televizija, spauda ir radijas yra žiniasklaidos priemonės, iš kurių tikimasi gauti daugiausiai informacijos apie aplinką.

Informavimo apie aplinkos apsaugos būklės nustatymui buvo panaudota tyrimų ataskaita [7]. Ataskaitos informacija buvo naudinga kaip duomenų, reikalingų padėčiai įvertinti ir analizuoti, šaltinis. Antrinių šaltinių analizės duomenys buvo patikrinti ir patikslinti naudojantis interviu metodu. Buvo atlikti trys pusiau struktūruoti interviu su penkiais šioje politikos srityje dirbančiais tarnautojais (žr. 1, 2 priedus p. 55-56). Šių interviu informacija buvo panaudota nustatant viešųjų ryšių veiklą, modelį bei analizuojant projekto veiklas.

2.5. Visuomenės informavimo apie aplinkos apsaugos problemas priemonių įgyvendinimas

Visuomenės informavimas apie aplinką įgyvendinamas pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonę „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“. Suplanuotas ir aplinkos ministro 2009 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. D1-610 patvirtintas projektas „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ prisidės prie šios priemonės uždavinio – skatinti gamtos išteklių išsaugojimą – įgyvendinimo, siekiant visuomenės informuotumo apie aplinkos apsaugą pagerėjimo. Šis projektas yra planinis, jį įgyvendina Aplinkos ministerija.

Projekto tikslas – siekti visuomenės informuotumo apie aplinkos apsaugą pagerėjimo, užtikrinant veiksmingą visuomenės informavimą apie aplinkos būklę ir kitus su aplinka susijusius klausimus, formuoti aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi politiką, sudarant palankias sąlygas visuomenei dalyvauti sprendimų priėmimo procese. Projekto uždaviniai yra įgyvendinti viešinimo veiksmus, kurie pagerintų visuomenės informuotumą aplinkos apsaugos, darnaus vystymosi ir kitose aplinkos sektoriaus srityse, t. y. siekti, kad visuomenės informuotumas apie aplinkos apsaugą pagerėtų po 2,33 proc. per metus arba 9 proc. per 4 projekto įgyvendinimo metus. Projekto tikslai ir uždaviniai išdėstyti atsižvelgiant į Sanglaudos

skatinimo veiksmų programos, aplinkos sektoriaus interesus, savitumą, nacionalinės darnaus vystymosi strategijos, JTO Orhuso konvencijos, kitų programinių dokumentų nuostatas.

Lietuvos gyventojai informacijai gauti yra linkę naudotis masinėmis informavimo priemonėmis, o pasitikėjimas jomis yra aukštas. Todėl projekte numatytos viešinimo priemonės yra būtent tos, iš kurių daugiausiai informacijos gauti siekia Lietuvos piliečiai – tai televizija, spauda ir radijas. Apklaustos duomenys rodo ir žurnalų, filmų bei dokumentikos aplinkos temomis trūkumą – šios priemonės taip pat yra projekto dalis. Informavimo kampanijos efektyviausios, kai pasitelkiama tinkama informavimo priemonių įvairovė – informacija bus skleidžiama ir internete. Tikimasi, kad įgyvendinus projektą, gyventojai labiau išsigilins į aplinkosaugines problemas, turės platesnį, globalesnį supratimą apie pačią aplinkosaugą.

Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale projektas yra skaidomas į šešias dalis. Pirmoji projekto objekto dalis yra aplinkosaugos aktualijų TV ir radijo laidų ciklas per nacionalinę televiziją ir radiją (LTR), t. y. per LTR kaip tai suprantama Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme. Įgyvendinamas per 12 mėn. nuo 2010 m. iki 2011 m. Antroji projekto objekto dalis – tai pažintinių gamtos laidų ciklas per LTR, t. y. per LTR kaip tai suprantama Visuomenės informavimo įstatyme, ne mažiau kaip 6 filmų sukūrimas apie Lietuvos gamtą ir 1 filmų festivalis. Įgyvendinamas per 24 mėn. nuo 2010 m. iki 2012 m. Sekanti projekto objekto dalis – darnios plėtros ir klimato kaitos aktualijų sklaida nacionalinės TV, t. y. per nacionalinį transliuotoją kaip tai suprantama LR visuomenės informavimo įstatyme, aktualijų laidose, nacionalinėje spaudoje ir internete. Įgyvendinamas per 12 mėn. nuo 2010 m. iki 2011 m. Dar vieną projekto objekto dalį sudaro periodinis aplinkos aktualijų leidinys plačiajai auditorijai. Įgyvendinamas per 24 mėn. nuo 2010 m. iki 2012 m. Kita Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale projekto objekto dalis yra darnios urbanistinės plėtros aktualijų priedas jau egzistuojančiame specializuotame periodiniame leidinyje, kuris numatomas įgyvendinti per 24 mėn. nuo 2010 m. iki 2012 m. bei paskutinė projekto objekto dalis – aplinkosaugos ir darnaus vystymosi aktualijų internetinio portalo įdiegimas jau egzistuojančioje interneto svetainėje, kurio įgyvendinamas numatomas net 48 mėn. nuo 2010m. iki 2013 m. (žr. 1 lentelę p. 41; parengė šio magistrinio darbo autorė).

Projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ viešinimo priemonių analize siekima tiksliau įvertinti Sanglaudos skatinimo programos aplinkosaugos informavimo priemonių efektyvumą. Svarbiausias šių priemonių stebėsenos tikslas – surinkti daugiau informacijos apie projekto veiklų pasiekimą.

1 lentelė. Visuomenės informavimas apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale veiklų įgyvendinimas

Nr.	Viešinimo priemonės	Laikas	Trukmė	Skleidimo kanalas	Skleidimo kanalo žinomumas *	Laidos/ leidinio reitingai	Laidos/ leidinio skaičius
1.	Humoristinis serialas „Kelias namo“	I - IV 19.10 val	25 min	TV3	1 vietoje pagal pasiekimą** tarp televizijų 50 proc.	Nepatenka tarp TV3 5 žiūrimiausių laidų *	44 TV serijos
	Radio laidos „Žalioji banga“	IV 16.00 val.	20 min	LR1	3 vietoje pagal pasiekimą tarp radijų 27-29 proc.	Nėra informacijos	44 radijo laidos
2.	Laidų ciklas „Gamtos kodas“	VII 16.00 val.	25 min	LTV	3 vietoje pagal pasiekimą tarp televizijų 36-38 proc.	Nepatenka tarp LTV 5 žiūrimiausių laidų *	44 TV laidos
	Filmų sukūrimas	–	–	–	–	–	6 filmai
	Filmų festivalis	–	–	–	–	–	1 festivalis
3.	TV laidos „Ekovizija“	III 22.30 val	30 min	Lietuvos ryto TV	5 vietoje pagal pasiekimą tarp televizijų 20-23 proc.	Nepatenka tarp Lietuvos ryto TV 5 žiūrimiausių laidų *	ne mažiau nei 24 TV laidos
	Spaudoje priedas „Ekovizija“	1 kartą per mėn.	–	Lietuvos ryto dienraštyje Vartų priede	1 vietoje tarp 5 populiariausių Lietuvos dienraščių 30-33 proc.	Nėra informacijos	48 publikacijos
	Tinklapyje skyrelis „Ekovizija“	Nuolat	–	www.lrytas.lt	2 vietoje pagal lankytojų skaičių	Nėra informacijos	48 publikacijos
4.	Periodinis aktualijų leidinys „Aplinka. Darna. Atsakomybė. Apsauga“	Kas antrą mėn.	–	Informaciniai centrai, bibliotekos	Nėra informacijos	Nepatenka tarp 5 populiariausių Lietuvos mėnesinių-ketvirtinių leidinių *	12 numerių/ 10 100 egz.
5.	Specializuotas priedas „Senas geras namas“	Kas antrą mėn.	–	Žurnalas „Statyk“	Nepatenka tarp 5 populiariausių Lietuvos kasmetinių leidinių	Nepatenka tarp 5 populiariausių Lietuvos mėnesinių leidinių *	12 numerių/ 13 000 – 17 000 egz.
6.	Internetinio portalo „Grynas“ įdiegimas jau egzistuojančioje interneto svetainėje	Nuolat	–	Delfi	1 vietoje pagal lankytojų skaičių	640406 kartų perskaityti straipsniai portale "Grynas" ***	Egzistuoja

* TNS tyrimų duomenys.

** Pasiekimas – televizijos/ radijo žmonių, žiūrėjusių/ klausiusių tam tikrą TV kanalą bent 1 minutę/ radijos stoties bent 15 minučių per pasirinktą periodą.

*** Skaičiuojama, kiek skaitytojai iš viso perskaitė publikacijų nuo GRYNAS.lt starto (2010 gruodis).

Išanalizavus projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ viešinimo priemonių veiklas galima pasakyti, kad pasirinktas efektyvus visų priemonių paketas. Viešinimo priemonės, kaip humoristinis serialas „Kelias namo“ transliuojamas per TV3 televizija žiūrimiausiu metu, Lietuvos ryto dienraštyje priedas „Ekovizija“ bei internetinio portalo „Grynas“ įdiegimas jau egzistuojančioje „Delfi“ interneto svetainėje skleidžiamos pirmoje vietoje pagal šių kanalų žinomumo pasiekimą.

Idant būtų galima surinkti daugiau informacijos apie projekto viešinimo priemones ir jų informuotumą, atsitiktinai buvo pasirinkta po vieną spaudos, radijo ir televizijos priemonę išsamesnei analizei. Šios priemonės yra populiariausios Lietuvoje ir iš jų tikimasi gauti daugiausiai informacijos apie aplinką.

Kaip viena iš projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ veiklų analizei pasirinktas periodinis aplinkos aktualijų leidinys „Aplinka: Darna. Atsakomybė. Apsauga“ buvo įvertintas kaip autentiškas. Tai yra informacinis dokumentas, kuris leidžiamas kas antrą mėnesį, 6 kartus per metus po 10 100 egzempliorių ir skirtas viešam nemokamam platinimui. Periodinis aplinkos aktualijų leidinys „Aplinka: Darna. Atsakomybė. Apsauga“ yra neoficiali tekstinė informacija verbalinės rūšies. Šiame leidinyje aprašomi socialiniai reiškiniai, procesai bei požymiai teksto forma. Leidinys yra reprezentatyvus ir prasmingas, nes atstovauja tokio tipo dokumentų visumai. Periodinio aplinkos aktualijų leidinys „Aplinka: Darna. Atsakomybė. Apsauga“ turinys atitinka projekto tikslą. Pasirinktos temos atitinka projekto loginį pagrindimo tikslą siekti visuomenės informuotumo apie aplinkos apsaugą pagerėjimo užtikrinant veiksmingą visuomenės informavimą apie aplinkos būklę. Tai išsamus bei patikimas aplinkos aktualijų periodinis leidinys, kuriame pagrindinė leidinio tema randa atgarsį skirtingose gyvenimo srityse bei įvairiose leidinio rubrikose: Kraštovaizdis, Sveikata, Aplinkos kokybė, Gyvūnija, Gyvasis kampelis, Technologijos ir kt. Šiame leidinyje aprašomos nūdienos aplinkos apsaugos aktualijos, naujienos Lietuvoje bei įdomybės, o taip pat yra įvairių sričių specialistų, gydytojų, mokslo, profesorių bei habilituotų daktarų straipsniai (žr. 3 priedą p. 57).

Kitas pasirinktas analizės objektas – radijo laidos „Žalioji banga“. Tai informacinė aktualijų laida, transliuojama per Lietuvos radijo pirmąją programą ketvirtadieniais 16 val. Laidos trukmė 20 minučių. Transliacijos laikas yra ne piko metu, todėl galima teigti, kad klausosi mažiau klausytojų. Laidos „Žalioji banga“ auditorija yra klausytojai, vyresni nei 40 metų ir susirūpinę aplinkos apsaugos problemomis bei norintys gauti daugiau juos dominančios informacijos apie aplinką. Laidose nagrinėjamos svarbios ir aktualios aplinkos apsaugos temos bei problemos. Radijo laidos metu klausytojams suteikiama galimybė tiesiogiai skambinti, pareikšti savo nuomonę, užduoti klausimus, pateikti rekomendacijas ar siūlymus. Galima teigti,

jog klausytojai aktyviai reaguoja, nes laidos metu sulaukiama vidutiniškai po kelis klausytojų skambučius iš įvairių Lietuvos miestų. Svečiai, kurie dalyvauja laidose, yra savo srities specialistai, Aplinkos ministerijos skyrių vedėjai ar departamentų direktoriai, įvairių departamentų bei institucijų, susijusių su aplinkos apsauga specialistai (žr. 4 priedą p. 58-59).

„Ekologija – tai ne prekės ir paslaugos, o idėjos ir darni aplinka. O dar plačiau – ateitis.“, – su tokia nuostata startavo naujos „Lietuvos ryto“ televizijos laidos „Ekovizija“ kūrėjai. Televizijos laida „Ekovizija“ – tai laida apie samoningą gyvenimą, darną, ateitį, apie tai kas svarbu; joje mokoma gyventi kitaip. Laida transliuojama per „Lietuvos ryto“ televiziją trečiadieniais žiūrimiausiu metu 22.30 val. Laidos trukmė 30 minutės. Laidos metu ekrano apačioje yra bėganti eilutė apie aplinkos apsaugos problemas, naujienas ir pan. Šioje laidoje stengiamasi išsamiai atsakyti į visus su aplinka susijusius klausimus. Televizijos laida „Ekovizija“ supažindina su žmonėmis, kurie žino daug daugiau ir gali patarti dabar jau gyvybiškai svarbiais klausimais. Vienas iš pagrindinių laidos tikslų - suteikti reikiamą informaciją. Laida orientuota į įvairaus amžiaus žiūrovus, kuriems rūpi gyventi ekologiškai. Svarbiausia televizijos laidos „Ekovizija“ auditorija yra įvardijamas jaunimas, todėl ją galima laikyti edukacine. „Tai karta, kuri ilgainiui ateis į valdžią, priims sprendimus, tad ji privalo žinoti, kas vyksta aplinkui. Skatinsime žmones ieškoti alternatyvaus gyvenimo būdo. Mes daugiau dėmesio skirsime jam, o ne ekologiškiems produktams“, – apie naujos laidos užmojus kalbėjo autorė ir vedėja Jovita Valeikaitė. Laidos temos remiasi ekologiško gyvenimo propagavimui, kad viskas, kas ekologiška, – nebūtinai brangu (žr. 5 priedą p. 60).

Televizijos laidos „Ekovizija“ ir atliekų rūšiavimo bendrovė „Ecoservice“ iniciatyva vyko akcija „Rūšiuoti paprasta“. Devynios šeimos iš Vilniaus rūšiavo plastiką. Studijoje buvo auginamas šiukšlių maišų kalnas, kuriame išrūšiuotas plastikas. Šia iniciatyva buvo norima parodyti, kiek daug šiukšlių galima perdirbti užuot laiduoję sąvartynuose.

Išanalizavus šias informavimo priemones galima išskirti panašius dėsningumus: temos atitinka aplinkos apsaugos politiką yra aktualios ir svarbios visuomenei,

Įgyvendinus projektą „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ jame propagotų aplinkos apsaugos problemų bei jų sprendimo būdų viešinimas bus tęsiamas ir toliau. Aplinkos ministerija vykdys visuomenės švietimo koordinavimo ir organizavimo aplinkos apsaugos srityje funkcijas. Visuomenės informavimui aplinkos ministro įsakymu kasmet bus skiriamos lėšos iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos. Šios lėšos ir bus panaudojamos tolimesniam projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ viešinimo priemonių finansavimui. Lėšų poreikis bus mažesnis, nes:

1. TV ir radijo laidos, taip pat straipsniai spaudoje jau bus sukurti, reiks pasirūpinti tik jų transliavimu bei publikavimu arba atnaujinant jų turinį bus galima pasinaudoti jau sukurtų geros patirties, inovacijų ir idėjų pakartojimu;
2. Įdiegtas naujienų portalas bus plėtojamas ir toliau, nes per 4 įgyvendinimo metus taps neatsiejama naujienų svetainės dalimi, o sukurtą jo infrastruktūrą reikės tik palaikyti ir atnaujinti;
3. Pritrūkus lėšų ar dėl sudėtingų projektų – kino filmų ir festivalio – bus prašoma ES struktūrinės paramos iš 2007-2013 periodo likučio.

Aplinkos ministerija tikisi, kad įgyvendinus projektą gyventojai labiau įsigilins į aplinkos apsaugos problemas ir žinos, kokį gyvenimo būdą rinktis, kad šis nekenktų aplinkai, turės platesnį supratimą apie pačią aplinkos apsaugą. 2015 metais pasiekus šiuo metu planuojamą visuomenės informuotumo apie aplinką pagerėjimą 14 proc., Lietuvoje informuotumas siektų 52 proc. – būtų pasivyta Latvija ir priartėta prie ES vidurkio. Lietuvai tektų beveik padvigubinti informuotumo augimo tempus, bet toks tempas nesiektų didžiausių tempų, tokių kaip valstybėse, turinčiose kur kas didesnius resursus aplinkos problemų viešinimui.

IŠVADOS

1. Aplinkos apsauga yra darnaus vystymosi sudedamoji dalis, sudaranti galimybių pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neviršijant leidžiamųjų poveikio aplinkai ribų. Visuomenės informavimas yra viena iš pagrindinių priemonių siekiant įgyvendinti aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi tikslus pagal ekonominio ir socialinio vystymosi bei išteklių naudojimo rodiklius iki 2020 metų pasiekti dabartinį ES vidurkį, o pagal taršos rodiklius neviršyti ES leidžiamų normatyvų, laikytis tarptautinių konvencijų.
2. Pagal 2008 m. Europos piliečių požiūrio į aplinką tyrimo „Eurobarometras“ rezultatus, Lietuvos piliečių informuotumo apie aplinkos problemas lygis yra žemas (38 proc.); šiuo rodikliu Lietuva smarkiai atsilieka nuo Europos Sąjungos (55 proc.). Labiausiai Lietuvos visuomenei trūksta informacijos apie didėjančią atliekų kiekį, biologinės įvairovės praradimą, gamtos išteklių išsekvojimą. Aplinkos suvokimą Lietuvos respondentai pirmiausia linkę sieti su užterštumu miestuose bei gražiuoju Lietuvos kraštovaizdžiu. Lietuvos visuomenė yra per menkai informuota apie realias Lietuvos aplinkos apsaugos problemas ir galimus efektyvius jų sprendimo būdus.
3. Lietuvos visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/4/EB bei Orhuso konvencijos analizė parodė, kad visuomenė turi teisę gauti jai reikalingą informaciją apie aplinką, dalyvauti formuojant aplinkos apsaugos politiką bei priimant sprendimus aplinkosaugos klausimais ir tuo pačiu kiekvienas visuomenės narys privalo saugoti aplinką, gerinant jos būklę.
4. Viešieji ryšiai yra efektyvi priemonė visuomenei informuoti apie aplinkos apsaugos problemas ir skatinti žmones keisti savo elgseną. Taikant viešųjų ryšių technologijas sudaromas prielaidas rinktis konkrečioms tikslinėms auditorijoms tinkamiausias bei konkrečiai problemai efektyviausias priemones. Elgsenai keisti reikalingi ne tik skirtingi komunikacijos būdai, bet ir priemonės, užtikrinančios tinkamas prielaidas.
5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veikla informuojant Lietuvos visuomenę organizuojama remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais, Vyriausybės nutarimais bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais aplinkos apsaugą, o taip pat Europos Sąjungos direktyvomis bei konvencijomis. Aplinkos ministerija taiko vienkryptį informacinį modelį, t. y. teikia visuomenei informaciją. Aplinkos ministerija taiko tokias viešųjų ryšių priemones: pranešimai spaudai, leidiniai, seminarai, spaudos konferencijos, specialiosios (minėtinos) dienos, akcijos, parodos, metinės ataskaitos, premijos, pažymėjimai ir kt.

6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įgyvendinamo projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ analizė rodo, kad atsiranda naujos pozityvios prielaidos Lietuvos gyventojų informotumui apie aplinkos apsaugos problemas stiprinti ištraukiant į aplinkos problemų sprendimą. Projektas yra pagrįstas sisteminiu požiūriu į Lietuvos visuomenės informavimą apie aplinkos apsaugos problemas ir visuomenės motyvavimu dalyvauti aplinkos apsaugos problemų sprendime. Projektas „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ suteikia realių prielaidų Lietuvos gyventojams labiau gilintis į aplinkos apsaugos problemas, žinoti, kokį gyvenimo būdą rinktis, kad šis nekenktų aplinkai, turėti realų supratimą apie aplinkos apsaugą. Prognozuojama, kad iki 2015 metų Lietuva pasieks šiuo metu planuojamą visuomenės informuotumo lygio išaugimą iki 52 proc.

REKOMENDACIJOS IR PASIŪLYMAI

Rekomendacijomis pateikiami patarimai, nurodymai, kaip magistro baigiamajame darbe keltos problemos galėtų būti sprendžiamos. Šie siūlymai taip pat remiasi tyrimo proceso metu sukauptais darbo rezultatais ir padarytomis išvadomis.

1. Visų Lietuvoje veikiančių (vyriausybinių ir nevyriausybinių) organizacijų viešųjų ryšių veikla informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas turėtų būti efektyvesnė, t. y. nuo vienakrypčio viešųjų ryšių informavimo modelio pereiti prie dvikrypčio, siekiant gauti grįžtamąjį ryšį iš visuomenės.
2. Skatintinas organizacijų (vyriausybinių ir nevyriausybinių) interesas ne tik teikti informaciją visuomenei, bet ir orientuotis į vertybinių nuostatų formavimą.
3. Teikiančioms visuomenei informaciją apie aplinkos apsaugą organizacijoms (vyriausybiniams ir nevyriausybiniams) svarbu orientuotis ne vien į informacinį aspektą, bet ir į edukacinius, t. y. aiškinti, kaip aplinkai daro įtaką šiuolaikinis gyvenimo būdas. Šiam tikslui pasiekti Aplinkos ministerijai svarbu palaikyti partneriškus ryšius su Švietimo ir mokslo ministerija – taip daryti įtaką jaunuomenės vertybinėms nuostatomis.
4. Įgyvendinant projektą „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ Aplinkos ministerijai svarbu gauti grįžtamąjį ryšį apie projekto veiklų efektyvumą ir apie tai nuolatos informuoti visuomenę taikant efektyvias viešųjų ryšių formas. Visais įmanomais viešųjų ryšių kanalais propoguoti projekto veiklas.
5. Kiekvieno projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ veiklos proceso rezultatai ir poveikis turi būti periodiškai tiriamas, vertinamas, analizuojamas pagal poveikį, kurį daro Lietuvos visuomenei.
6. Projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“ veiklos turi naudoti skirtingus viešųjų ryšių priemones, nes kiekvieną turi skirtingą auditoriją. Orientacija į vaikus, moksleivius, studentus, būsimus bei pradedančiuosiu verslininkus būtų tikslinis sprendimas ugdant informatyvią bei atsakingą visuomenės dalį, kuri savo ruožtu įgytas žinias perduotų kitai kartai.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Aplinkos apsaugos agentūra // www.aplinka.lt; prisijungimo laikas: 2011-03-15.
2. Autorių kolektyvas. Tarptautinių žodžių žodynas. - Vilnius: Alma littera, 2005. – ISBN 9955-08-100-7.
3. Aplinkos ministerija // www.am.lt; prisijungimo laikas: 2010-09-12.
4. Baltrėnas P., Butkus D., Oškinis V. ir kt. Aplinkos apsauga. – Vilnius: Technika, 2008. – ISBN 978-9955-28-365-2.
5. Čereška B. Reklama: teorija ir praktika. – Vilnius: Homo liber, 2004, p. 92-104. – ISBN 9955-449-75-6.
6. Drūteikienė G. Organizacijos įvaizdžio valdymas. – Vilnius, 2007. – ISBN 978-9986-19-988-5.
7. Europos Komisija. Europos piliečių požiūrio į aplinką nustatymas. Specialusis Eurobarometras leidimas 295. Kovas 2008.
8. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB 2003 m. sausio 28 d. dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB.
9. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1367/2006 2006 m. rugsėjo 6 d. dėl Orhuso Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančiam sprendimams ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams.
10. Europos Sąjungos struktūrinė parama Lietuvai 2007–2013 metams // www.esparama.lt; prisijungimo laikas: 2011-02-12.
11. Gore A. Nepatogi tiesa, 2007. – ISBN 978-9986-850-59-5.
12. Jankevičius K., Stasinas J. Lietuvos aplinkosaugos raida. – Vilnius, 2000.
13. Kotler P. Marketing insights from A to Z– 80 concepts every manager needs to know. – USA, 2003. – ISBN 0-471-26867-4.
14. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas // Valstybės žinios, 1992, Nr. 5-75; 2004. Nr. 60-2121.
15. Lietuvos 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija (patvirtinta 2007 m. balandžio 28 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K (2007) 1808).
16. Lietuvos Respublikos Konstitucija // Valstybės žinios, 1992, Nr. 33-1014.
17. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės institucijų įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 10-236; 2005, Nr. 139-5008, 2009, Nr. 75-3064).

18. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 71-1706.
19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarymas Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2007, 94-3779).
20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimas Nr. 1175 „Dėl informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. 90-2660; 2005, Nr. 26-831, 2010, Nr. 19-864).
21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 2 d. nutarimas Nr. 484 „Dėl Komisijos Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai rengti ir veiksmų programoms nustatyti sudarymo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“ (Žin., 2005, Nr. 57-1956; 2005, Nr. 104-3841).
22. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 2 d. nutarimas Nr. 712 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimo Nr. 787 „Dėl Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. 68-3408).
23. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimas Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (Žin., 2003, Nr. 89-4029).
24. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gruodžio 14 d. nutarimas Nr. 1351 „Dėl veiksmų programų Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai įgyvendinti nustatymo“.
25. Matkevičienė R. Viešieji ryšiai. - Vilnius, 2005. – ISBN 9986-03-568-6.
26. Mikalkevičienė D., Laurinčiukienė L. Mokomės kurti įvaizdį. – Vilnius, 2009. – ISBN 978-9955-888-24-6.
27. Mykolo Romerio universitetas. Aplinkos politika ir valdymas. – Vilnius, 2008. – ISBN 978-9955-19-074-5.
28. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa (patvirtinta 2007 m. liepos 30 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K (2007) 3738).
29. Ulevičius L. Kaip tapti žinomą. Etiški viešieji ryšiai. – Kaunas, 2006.
30. Valstybės ir savivaldybių institucijų turimos Informacijos apie aplinką sąvadas.
31. Wilcox D. L. ir kt. Viešieji ryšiai. Strategija ir taktika. – Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2007. – ISBN 978-9986-850-59-5.

SANTRAUKA

Projekto „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“, kaip efektyvios Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklos modelis

Reikšminiai žodžiai: aplinkos apsauga, viešieji ryšiai, visuomenės informavimas, Europos Sąjungos struktūrinė parama.

Šiuo metu visame pasaulyje daug dėmesio skiriama aplinkos apsaugai. Aplinkos apsaugos problemos nėra kažkas naujo ar netikėta. Jos yra labai aktualios XXI amžiuje. Svarbu, kad apie aplinkos apsaugos problemas visuomenė būtų kuo efektyviau informuota užtikrinant subalansuotą šalies vystymąsi, išlaikant sveiką gamtinę aplinką, išsaugant kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, optimizuojant gamtonaudą.

Darbo tikslas – ištirti visuomenės informuotumą apie aplinkos apsaugą ir įvertinti Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje ir internetiniame portale projekto veiklas. Šiame magistro baigiamajame darbe nagrinėsiu ES struktūrinių fondų parama Lietuvai 2007–2013 m., kuri teikiama pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programą. Ši parama yra didelė pagalba informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas.

Šis magistrinis darbas susideda iš dviejų dalių, kurios yra skirtos išanalizuoti teisės aktus reglamentuojančius visuomenės informavimą apie aplinkos apsaugą, nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklos modelį informuojant visuomenę. Atlikti turimų duomenų analizę, įvertinti ir aprašyti informavimo apie aplinką ir aplinkosaugos suvokimo būklę Lietuvoje. O taip pat parengti rekomendacijas, kaip pagerinti informavimo ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklų efektyvumą.

Įgyvendinant šio darbo uždavinius, buvo apžvelgiama aplinkos apsauga darnaus vystymosi kontekste, su aplinkos apsauga susiję Europos Sąjungos bei Lietuvos teisės aktai, išskirtos aktualios Lietuvos aplinkos apsaugos problemos bei jų informavimo būdai taikant viešųjų ryšių technologijas.

Šiame magistriniame darbe daugiausiai dėmesio buvo skiriama teisės aktų bei aplinkos ministerijos viešųjų ryšių veiklos modelio informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas analizei. Galima teigti, kad informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugą būtina atsižvelgti į gyventojų informavimo poreikius, parinkti tinkamus kanalus ir šaltinius, informavimą derinti su kitomis viešųjų ryšių priemonėmis siekiant dvipusio simetrinio modelio.

Projektas „Visuomenės informavimo apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame naujienų portale“ yra efektyvus viešųjų ryšių veiklos modelis.

SUMMARY

The Project "Public Environmental Briefing in Educative Broadcasts, Newspapers, Films and a Web portal" as an Effective Model of Public Relations Activities of the Ministry of Environment of the Republic of Lithuania

Keywords: environment protection, public relations, public briefing, European Union structural support.

Currently, a lot of attention is given to environmental protection worldwide. The environmental problems are not something new or unexpected. They are very relevant in the twenty-first century. It is important that society would be informed of the environmental problems in the most efficient way ensuring balanced development of the country, while maintaining healthy natural environment, preserving the landscape and biodiversity and optimizing the use of nature.

The aim of the research is to explore public awareness of environment protection and assess the project activities of public environmental briefing in educative broadcasts, newspapers and a web portal. In this master thesis, we shall consider the support of EU Structural Funds for Lithuania in 2007-2013, which is provided in accordance with the Lithuanian Strategy for the use of European Union Structural Assistance for 2007-2013 and the Cohesion Promotion Action Programme. The support is a great assistance for public briefing about the environmental problems.

This Master's thesis consists of two parts, which are designed to examine legal acts regulating the public briefing on environment protection and to establish the model of public relations activities for public briefing of the Ministry of Environment of the Republic of Lithuania. To analyse the available data, evaluate and describe the situation of briefing about the environment and the status of environmental awareness in Lithuania. And also to prepare recommendations on how to improve the effectiveness of briefing and the public relations activities of the Ministry of Environment of the Republic of Lithuania.

While implementing the objectives of this research, we have done an overview of the environment protection in the context of cohesive development, legislation related to the environment protection of the European Union and Lithuania, have identified the relevant environmental problems of Lithuania and the ways of public briefing on them by applying the technologies of public relations.

In this master thesis, we focused on the analysis of the legal acts and the model of public relations activity of the Ministry of Environment for public briefing on environmental problems. We can state that, when informing society, it is necessary to consider the informational needs of the population, choose the appropriate channels and sources, and combine the briefing with other means of public relations in pursuance of a two-sided symmetrical model. The project "Public Environmental Briefing in Educative Broadcasts, Newspapers, Films and a Web Portal" is the effective model of public relations activity.

PRIEDAI

Interviu respondentų sąrašas

Nr.	Vardas Pavardė	Pareigos	Institucija	Data
1.	Romas Jankauskas	Visuomenės informavimo ir švietimo skyriaus vedėjas	LR aplinkos ministerija	2010-11-10
2.	Rasa Grušelionytė	Visuomenės informavimo ir švietimo skyrius vyr. specialistė	LR aplinkos ministerija	2010-11-10
3.	Evelina Daugirdaitė	Visuomenės informavimo ir švietimo skyrius vyr. specialistė	LR aplinkos ministerija	2010-11-10
4.	Romualdas Pauliukevičius	Viešųjų ryšių vyr. specialistas	LR aplinkos ministerija	2010-11-10
5.	Raimonda Karnackaitė	Viešųjų ryšių vyr. specialistė	LR aplinkos ministerija	2010-11-10

Interviu klausimai

1. Kokios aplinkos apsaugos problemos aktualios Lietuvoje šiuo metu? Kaip LR aplinkos ministerija sprendžia šias problemas?
2. Kas aplinkos ministerijoje atsako už aplinkos apsaugos visuomenės informavimą? Kaip pasirenkamos informavimo priemonės?
3. Kaip vyksta aplinkos apsaugos visuomenės informavimas? Kokiomis formomis perduodama visuomenei?
4. Kaip vertinamas aplinkos apsaugos visuomenės informavimas? Iš kur sužinoma ar buvo pasiekta auditorija? Kokia auditorijos dalis buvo pasiekta? Koks grįžtamasis ryšis, poveikis?
5. Kokius pokyčius LR aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos visuomenės informavimo srityje matote per pastaruosius keletą metų? Ar išaugo aplinkos apsaugos visuomenės informavimo lygmuo?
6. Kokių permainų aplinkos apsaugos srityje matote po ES struktūrinės paramos 2007-2013 m.? Kokių naujų galimybių aplinkos apsaugai suteikia ši parama? Ar padaugėjo informacijos?
7. Koks yra LR aplinkos ministerijos Viešųjų ryšių skyriaus veiklos modelis? Kodėl pasirinktas būtent šis? Kokia struktūra?
8. Koks yra LR aplinkos ministerijos aplinkos Viešųjų ryšių skyriaus vaidmuo? Koks jis informuojant visuomenę apie aplinkos apsaugos problemas?
9. Kokia LR aplinkos ministerijos ryšių su visuomene sistema?
10. Kuo remiantis yra rašomi pranešimai spaudai? Iš kur žinote kiek žmonių perskaitė tą pranešimą? Kaip vertinamas jų efektyvumas?
11. Ar darote užsakomus straipsnius, konferencijas, diskusijas, akcijas, leidinius?
12. Kokias viešųjų ryšių priemones naudoja LR aplinkos ministerija?

Periodinio aplinkos aktualijų leidinio „Aplinka: Darna. Atsakomybė. Apsauga“ turinio analizė

TEMOS	Rubrikos	2010 m.		2011m.	Dažnis	Skirta vietos
		Rugsėjis-Spalis	Lapkritis-Gruodis	Sausis-Vasaris		
VANDUO	Svečiuose	X		X	269	66,70%
	Sprendimai	X				
	Kraštovaizdis	X	X			
	Istorija, Tradicijos	X	X	X		
	Ūkis	X				
	Sveikata	X	X	X		
	Aplinkos kokybė	X	X			
	Darnoje su gamta	X	X			
	Įdomybės	X				
	Gamtininkai	X	X	X		
	Aplinkosauga	X		X		
	Gyvūnija	X	X			
	Gyvasis kampelis	X				
	ŠVIESA	Naujienos		X		
Spaudos forumas			X			
Gamta			X			
Mišakai			X	X		
Energetika			X	X		
Technologijos			X			
Aplinkos pritaikymas			X	X		
Aplinkotvarka			X			
Akiratis			X	X		
UGNIS ir LEDAS (gaisras)	Aplinkosauga			X	118	29,30%
	Gamtosauga			X		
	Gamta			X		

Radijo laidos „Žalioji banga“ analizė

Data	Tema	Svečias	Pašnekovas	Skambučių per laidą	Pastabos
2011-01-13	Be priežiūros stūksantys, bešeimininkių pastatai.	Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius Vidmantas Bezeras	Seimo aplinkos apsaugos komiteto atstovas Andrius Burba	1. 10:30 Stasys, Lentvaris 2. 20:10 Dominykas, Kaunas	Kraštovaizdis
2011-01-20	Dėl didelių šalčių susilaikyti nuo medžiojimo bei medžioklės su varovais draudimas.	Aplinkos ministerijos gamtos apsaugos departamento direktorius Laimutis Budrys ir Medžiotojų ir žvejų draugijos tarybos pirmininko pavaduotojas Eugenijus Tėvišas		1. 5:30 Moteris 2. 9:50 Milda, Klaipėda 3. 15:50 Vytautas, Klaipėda 4. 22:55 Aldona, Radviliškis	Klimatas
2011-01-27	ES remiami ir finansuojami projektai, tinkamas pinigų panaudojimas	Aplinkos ministerijos Europos Sąjungos fondų valdymo skiriau vedėja Vilma Slavinskienė		1. 13:27 Moteris, Šilutė 2. 21:00 Moteris, Avižėnai 3. 24:00 Moteris, Šiauliai	Vandens tiekimas ir nuotekų valymas, atliekų tvarkymas
2011-02-03	Pelkės	Gamtos paveldo fondo direktorius Gediminas Rasčius ir Aplinkos ministerijos saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius Vidmantas Bezaras	Čepkelių valstybinio gamtinio rezervuato gamtos paveldo skyriaus direktorius Mindaugas Lapelė	1. 16:40 Mot., Prienai 2. 19:50 Mot., Radviliškis 3. 22:00 Martynas, Vilnius	Biologinė įvairovė
2011-03-10	Vanduo	Vilniaus hidrogeologijos įmonės vyriausias hidrogeologas tarptautinės hidrogeologų asociacijos narys hab. dr. Algirdas Klimas Aplinkos ministerijos ES struktūrinės paramos administravimo departamento direktorius Inesys Kiškis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veterinarijos, sanitarijos ir maisto skyriaus vyriausioji specialistė Vilija Galdikienė		-	

2011-03-17	Energetika	Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos radiacinės apsaugos departamento direktorius Vidas Paulikas aplinkos ministerijos taršos prevencijos departamento direktorius Vitalijus Auglys		1. 12:55 Antanas, Kėdainiai 2. 15:45 Aneta, Vilnius 3. 18:10 Vyras 4. 21:08 Vyras	Atominė elektrinė ir radioaktyvi radiacija
2011-03-24	Atsinaujinanti energetika	Aplinkos ministerijos miškų departamento direktorius Valdas Vaičiūnas ir Biomasės energetikos asociacijos LITBIOMA prezidentas Remigijus Lapinskas	Molėtų meras Stasys Žvinys	1. 22:05 Vyras	Biomasės naudojimas
2011-03-31	Jūros pakrantė	Aplinkos ministerijos gamtos apsaugos departamento direktorius Laimutis Budrys ir prof. Rimas Žaromskis Klaipėdos universiteto Baltijos pajūrio aplinkos tyrimų ir planavimo instituto vyriausiasis mokslinis bendradarbis	Palangos savivaldybės komunalinio ūkio skyriaus vedėjas Vytautas Gerekas ir Neringos Kuršių Nerijos nacionalinio parko dir. pavaduotoja Lina Dikšaitė	-	
2011-04-07	Žvejyba	Aplinkos ministerijos gamtos išteklių skyriaus vedėjas Vilmantas Greičiūnas ir megėjiškos žuklės plėtros tarybos pirmininkas Antanas Kontautas		1. 6:35 Vytautas 2. 13:30 Vyras 3. 17:40 Valdonė, Alanta 4. 21:46 Vyras	

Televizijos laidos „Ekovizija“ analizė

Data	Temos	Pašnekovai
2010.09.14	Darni gamta. Darni plėtra.	Eva ir Ervinas, prancūzai; dr. Dalia Bardauskienė LNTPA direktorė; Robertas Dargis, LNTPA prezidentas; prof. Gintaras Čaikauskas, atestuotas architektas; Vytautas Damaševičius, Žvėrino bendruomenės atsatovas.
2010.10.06	Aplinkos tausojimas. Protingas namas.	Indrė Kleinaitė, ekonomistė; Eugenijus Zaremba, „Veikmės“ direktorius.
2010.10.27	Mada. Vėjo energetika.	Juozas Statkevičius, mados ir kostiumų dailininkas; Julija Padimanskienė; Alvydas Naujėkas, vėjo elektrinių asociacijos prezidentas; Vladimiras Trutnevis, Klaipėdos universiteto Regioninio planavimo centro atstovas; Leonas Jezerkas, Ventės rago ornitologijos stoties direktorius.
2010.11.11	Kuo daugiau turime, tuo labiau priklausomi esame. Šalia noro turėti, nemokėjimas saugoti. Ekonomiškas ir ekologiškas vairavimas.	Audra Kaušpedienė, architektė Vitoldas Milius „ecoDrive akademijos“ lektorius, Rolandas Statulevičius „eCito“ generalinis direktorius
2010.12.16	Atliekų rūšiavimas. Prabanga, kaip būtinas reikalavimas ir taupymas, kaip geras tonas. Valstybės saugomos teritorijos.	Rimantas Micka, Balsių bendruomenės pirmininkas; Bronislovas Bieliauskas, Balsių gyventojas; Romas Zakarevičius, „Stiklių“ bendraturtis; Algimantas Černiauskas, Dzūkijos nacionalinio parko atstovas; Algimantas Zubavičius, gamtininkas; Vaiva Deveikienė, Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos pirmininkė; Stasė Bogušienė, Puvočių kaimo gyventoja;
2011.01.06	Aplinką tausojančios idėjos. Popierių perdirbimas.	Gintaras Rinkevičius, maestro; Andrius Pocius, „Ecoservice“ atstovas; Gintautas Pangonis, „Grigiškės“ generalinis direktorius; Saulius Mudėnas, spaustuvės „Kopa“ direktorius; Arvydas Žilinskas, SEB banko atstovas;
2011.02.23	Anglies dvideginio perteklius. Sąvartinai.	Ignas Staškevičius, NDX vadovas; Vytenis Daunoravičius, „Ekoresursų“ generalinis direktorius; Vaidas Kairiūkštis, Lapių sąvartyno nудujinimo sistemos eksploatacijos tarnybos vadovas; Virginijus Štormer, Lietuvos biodujų asociacijos prezidentas